

Armoedemonitor Zwolle 2017

Zwolse minima in beeld

Opdrachtnemer	Onderzoek & Informatie
Versie	definitief
Datum	11 oktober 2017

Datum
Titel

11 oktober 2017
Armoedemonitor Zwolle 2017

Colofon

Armoedemonitor 2017

Onderzoek & Informatie, Gemeente Zwolle
Oktober 2017

Opdrachtgever

Maatschappelijke Ontwikkeling, Gemeente Zwolle

Samenstelling

afdeling Onderzoek & Informatie

Bronvermelding

Overname uit deze publicatie is alleen toegestaan onder vermelding van de bron.

Inhoud Armoedemonitor Zwolle 2017

	Samenvatting en conclusies	4
1	Inleiding	7
2	Zwolse minima	9
2.1	Ontwikkeling in minimahuishoudens	9
2.2	Minimahuishoudens naar huishoudtype	10
2.3	Minimahuishoudens naar leeftijd	11
2.4	Minimahuishoudens naar herkomst	13
2.5	Minimahuishoudens naar inkomensbron	14
2.6	Zwolse minima naar wijk	16
2.7	Eenpersoons-minimahuishoudens naar geslacht en leeftijd	18
2.8	Minimahuishoudens met kinderen	19
2.9	Kinderen in minimahuishoudens	20
3	Langdurige minimahuishoudens	24
3.1	Langdurige minima in Zwolle naar type huishouden, leeftijd en herkomst hoofdkostwinner	24
3.2	Langdurige minima naar inkomensbron	25
3.3	Kinderen in langdurige minimahuishoudens	26
4	Gebruik en bereik van minima - regelingen in Zwolle	27
4.1	Overzicht regelingen	27
4.2	Collectieve zorgverzekering minima	27
4.3	Individuele inkomensvoetstuk	29
4.4	Bijzondere bijstand	31
4.5	Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken	33
4.6	Regelingen voor kinderen	33
4.6.1	Scholierenregeling	33
4.6.2	Peuterspeelzaal	34
4.6.3	Zwemvangnet	34
4.6.4	Armoede en gezondheid kinderen	35
4.6.5	School-, sport- en cultuuractiviteiten en vakanties	35
4.7	Noodfonds	37
	Verklarende begrippenlijst	39
	Tabellenbijlage	41
	Minimahuishoudens in Zwolle en Nederland	41
	Langdurige minimahuishoudens in Zwolle en Nederland	42
5	Kaartenbijlage	43

Samenvatting en conclusies

Een jaarlijkse uitgave van een Zwolse Armoedemonitor geeft inzicht in de ontwikkelingen m.b.t. de omvang van de doelgroep, de kenmerken van de doelgroep en het gebruik van de Zwolse armoederegelingen. De Armoedemonitor 2017 is gebaseerd op de meest recente gegevens afkomstig uit het Regionaal Inkomensonderzoek 2014 (CBS), prognose van Stimulansz over 2015 t/m 2017 en de Zwolse gegevens over de gemeentelijke regelingen t/m 2016.

Het Zwolse beeld over minima huishoudens komt in grote lijnen overeen met de situatie in Nederland. Het aantal minimahuishoudens blijft stijgen, maar de groei is aan het afvlakken. De groei in heel Nederland vlakt sterker af dan in Zwolle. Dit betekent dat de omvang van Zwolse minimahuishoudens de afgelopen jaren naar het landelijk gemiddelde is toegegroeid.

Minimahuishoudens

- Momenteel zijn er ca. 6.800 minimahuishoudens in Zwolle. Dat is 12,7% van alle Zwolse huishoudens. In 2014 waren dit er 6.300, oftewel 12,2% van het totaal. Landelijk is de toename ook waar te nemen, maar die is nog verder afgevlakt: van 12,4% in 2014 naar 12,6% in 2017.
- 63% van de minimahuishoudens is eenpersoonshuishouden, 17% is een eenoudergezin
- De toename van het aantal minimahuishoudens bestaat voornamelijk uit eenpersoonshuishoudens. 4.000 minimahuishoudens bestaan uit één persoon, vorig jaar waren dit er nog 3.600.
- De groei van het aantal minimahuishoudens met een niet-westerse hoofdkostwinner is dit jaar gestabiliseerd. Sinds 2008 was deze toegenomen in Zwolle met ruim 60%, van 800 naar 1.300. Dit jaar is er geen waarneembare groei van deze groep huishoudens ten opzichte van voorgaand jaar.

Kinderen in minimahuishoudens

- Van de 6.300 huishoudens in Zwolle zijn er 1.600 huishoudens met kinderen (zowel onder als boven de 18 jaar). Het *aantal* minimahuishoudens met kinderen is in Zwolle gelijk gebleven in vergelijking met voorgaand jaar.
- Er wonen in Zwolle momenteel ca. 2.600 kinderen in minimahuishoudens. Dat is bijna 10% van alle Zwolse kinderen. Dit aandeel is vergelijkbaar met voorgaand jaar.
- In de wijken waar het aantal minimahuishoudens al hoog is (Holtenbroek, Diezerpoort en Aa-landen), wonen disproportioneel veel kinderen in minimahuishoudens. In Wipstrik en Assendorp wonen juist disproportioneel weinig kinderen in minimumhuishoudens.
- In absolute zin groeien de meeste kinderen in minimahuishoudens op in de wijken Holtenbroek en Stadshagen.
- De ontwikkeling van het aantal kinderen in minimahuishoudens laat per wijk grote verschillen zien.

Langdurige minimahuishoudens

- In Zwolle behoren ongeveer 2.700 huishoudens, oftewel 5,6% van de totale populatie, tot de langdurige minima. 4,1% van alle Zwolse kinderen behoort tot de langdurige minima. Voor beide geldt zowel absoluut als relatief een stijging ten opzichte van voorgaand jaar.
- In vergelijking met het landelijke beeld, behoort in Zwolle een iets kleiner deel van de huishoudens tot de langdurige minima.

Gebruik van Zwolse minima-regelingen

- Het aantal minimahuishoudens dat gebruik maakt van de **collectieve ziektekostenverzekering** is tussen 2012 en 2015 blijven groeien. In 2016 zien we dat de groei in het gebruik afvlakt: van 3.619 huishoudens in 2015 naar 3.642 huishoudens in 2016.
- Het aantal gebruikers van de **individuele inkomenstoelage** (voorheen de langdurigheidstoelage) is in 2016 gegroeid (3.642), net als afgelopen jaren. De stijging t.o.v. voorgaand jaar is echter iets lager in 2016 (10%) dan voorheen (12% in 2015 en 2013).
- In het gebruik van **bijzondere bijstand** nemen we een meerjarige stijgende trend waar, hoewel de groei (6,5%) in 2016 minder was dan in 2015 (13%). In 2016 maakten 2.008 huishoudens minimaal 1 keer gebruik van de bijzondere bijstand.
- In 2016 is de **tegemoetkoming chronisch zieken** aan 576 inwoners toegekend. Dit aantal is iets lager dan in 2015.
- De **regelingen voor kinderpacticatie** laten een toenemend gebruik zien.
  - In 2016 waren er minder kinderen die gebruik maakten van de scholierenregeling (666 kinderen) dan in 2015 (742 kinderen). Vanaf 2014 is een dalende trend zichtbaar.
  - Het aantal kinderen uit minimagezinnen dat gebruik heeft gemaakt van een 'gratis' plek op een peuterspeelzaal van Domijn, is tussen 2013 en 2015 blijven stijgen. In 2016 is dit aantal kinderen (194) vergelijkbaar met het aantal kinderen in 2015 (197).
  - Het gebruik van het zwemvangnet kende een groeiend aantal deelnemers tussen 2013 en 2015. In 2016 zien we een lichte daling zowel in het aantal kinderen (van 132 in 2015 naar 124 in 2016) als het aantal huishoudens (respectievelijk van 124 naar 99).
  - In 2016 werden 145 minimagezinnen financieel ondersteund vanuit de regeling "Armoede en gezondheid kinderen". Dit aantal is bijna hetzelfde als in 2015.
  - In 2015 zijn 452 kinderen geholpen door het Jeugdsportfonds in Zwolle. Tussen 2012 en 2015 is er sprake van een sterke toename (een ruime verdubbeling t.o.v. 2012) van het aantal kinderen dat via het Jeugdsportfonds wordt geholpen. De groei in 2016 in vergelijking met 2015 is echter nihil.
  - Stichting Weekje Weg biedt de afgelopen jaren aan vergelijkbare aantallen mensen een bijdrage voor een vakantie. In 2016 ging het om 40 gezinnen en 33 alleenstaanden.

Datum
Titel

11 oktober 2017
Armoedemonitor Zwolle 2017

- Stichting De Ruime Wind maakte zeilkampen mogelijk voor 36 Zwolse kinderen in 2016. Dit aantal is vergelijkbaar met voorgaand jaar.
- Het aantal toegekende aanvragen voor cultuur- en schoolactiviteiten via de Stichting Meedoen is licht toegenomen t.o.v. 2015. In totaal zijn er meer dan 600 aanvragen toegekend.
- In 2016 zijn er in Zwolle e.o. 235 aanvragen ingediend bij het Noodfonds, waarvan er 196 zijn toegekend. Het aantal aanvragen laat een stijgende tendens zien over de laatste jaren.

1 Inleiding

In de reeks armoedemonitoring in de gemeente Zwolle van 2015, 2016 en 2017 is dit de editie 2017. Inmiddels heeft het College aan de Raad toegezegd om ook de komende jaren de Armoedemonitor jaarlijks te blijven uitbrengen. De gemeente Zwolle voert een actief armoedebeleid en heeft daarom inzicht nodig in omvang en aard van de groep inwoners die tot de minima behoren. De armoedemonitor geeft inzicht in de ontwikkelingen m.b.t. de omvang van de doelgroep, de kenmerken van de doelgroep en het gebruik van de Zwolse armoederegelingen.

Zwols armoedebeleid

In het collegeakkoord en in het Beleidsprogramma Inkomen is het Zwolse armoedebeleid uitgewerkt. Het beleid kent een aantal speerpunten:

- Bijstandsverlening: Bij onvoldoende inkomen in een huishouden kunnen mensen vertrouwen op hulp van de gemeente om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. We verstrekken waar nodig (bijzondere) bijstand.
- Met een collectieve zorgverzekering willen we de financiële risico's die samenhangen met een slechte gezondheid beperken.
- We bieden een individuele inkomenstoelage bij langdurige afhankelijkheid van een laag inkomen.
- Kinderparticipatie: alle kinderen kunnen zich ontplooiën ongeacht de financiële situatie van het gezin waarin ze opgroeien

In deze monitor spreken we over minimahuishoudens. Hieronder verstaan we huishoudens met minimaal 1 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. (zie voor bedragen tabel 1.1).. De grens geldt voor alle lage inkomens, of die nu uit arbeid, uitkering of onderneming komt. Dit is goed om te realiseren, want niet alle minima hebben een uitkering. Sinds 2015 kennen Zwolse regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten een inkomensgrens van 130% van het sociaal minimum. Chronisch zieken zijn vaak extra kwetsbaar wanneer er armoede in het spel is.

Ook voor de scholierenregeling is de inkomensgrens verhoogd naar 130% van het sociaal minimum om een armoedeval te beperken. Tot slot vallen onder de armoededoelgroep mensen die in het kader van een schuldregeling een relatie hebben met de gemeentelijke Schulddienstverlening en daarom alleen het vrij te laten bedrag van hun inkomen overhouden ter besteding.

Voor de definitie van *langdurig* laag inkomen hanteren we in Zwolle een termijn van minimaal 3 jaar een laag inkomen in tegenstelling tot CBS die in haar definitie van minimaal 4 jaar uitgaat. Gegevens in hoofdstuk 3 zijn gebaseerd op CBS data waarbij de definitie van het CBS is van toepassing. De Zwolse definitie vindt haar weerslag in de regeling 'Individuele inkomenstoelage'. Voor de presentatie van de gegevens over Individuele inkomenstoelage in de paragraaf 4.3 is de Zwolse definitie van kracht. Om een indruk te geven van deze normen vindt u hieronder een tabel met de netto maandbedragen bij deze normen.

Tabel 1. Overzicht inkomensnorm bij diverse armoedegrenzen naar huishoudtype per 1.1.2016; netto inkomen per maand

Inkomensnorm	100%	110%	130% (chronisch ziek of scholier)
Huishoudtype			
Alleenstaande	€ 924	€ 1.017	€ 1.201
Alleenstaande ouder	€ 924	€ 1.017	€ 1.201
Paar	€ 1.320	€ 1.452	€ 1.716
Paar met kinderen	€ 1.320	€ 1.452	€ 1.716

- Huishoudens met een inkomen dat lager is dan de genoemde bedragen kunnen aanspraak maken op de betreffende regelingen.
- Voor de kosten van de kinderen ontvangt het huishouden toeslagen via de belastingdienst en SVB.
- De normen van 110% en 130% zijn gebaseerd op de van toepassing zijnde bijstandsnormen (exclusief 5%vakantietoeslag) die gelden in de leeftijd van 21 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd, waarbij geen verlaging op de uitkering wordt toegepast in verband met een woonvoordeel, zoals de kostendelersnorm of het ontbreken van woonlasten.

Inhoud van de monitor

Deze monitor biedt inzicht in de ontwikkelingen binnen de doelgroep, in de samenstelling van de doelgroep, en in de mate waarin een beroep op de Zwolse armoederegelingen wordt gedaan. Naast de totale en relatieve omvang van de doelgroep zijn er verschillende kenmerken van deze huishoudens in beeld gebracht in hoofdstukken 2 en 3, en is inzichtelijk gemaakt hoe de groep minima afwijkt van de totale Zwolse bevolking. Daarna maken we ook een vergelijking tussen de gemeente Zwolle en Nederland; in welke opzichten verschilt Zwolle van Nederland als het gaat om de groep minima. Voor de leesbaarheid gaan we in de monitor in op ontwikkelingen die een afwijking of verandering laten zien en besteden we minder aandacht aan cijfers die gelijk zijn gebleven.

Tot slot vindt u een overzicht van de regelingen waarvan de minimahuishoudens in Zwolle gebruik kunnen maken en in welke mate daar daadwerkelijk gebruik van gemaakt wordt is (hoofdstuk 4).

Gebruik van brondata

In dit rapport hebben we gebruik gemaakt van de meest recente gegevens, afkomstig uit het Regionaal Inkomensonderzoek 2014 en eerdere jaren van het CBS. Deze gegevens zijn in december 2016 op gemeenteniveau beschikbaar gekomen. Omdat er behoefte is aan meer recente gegevens gebruiken we cijfers uit de doorrekening van Stimulansz over de jaren 2015 en 2016 en 2017. Deze cijfers zijn schattingen van het aantal minimahuishoudens in Zwolle de afgelopen jaren. De gegevens over het gebruik van de minimaregelingen zijn afkomstig uit gemeentelijke registraties of uit registraties van partnerorganisaties. Waar mogelijk presenteren we de jaarcijfers uitgesplitst naar achtergrondkenmerken van de huishoudens.

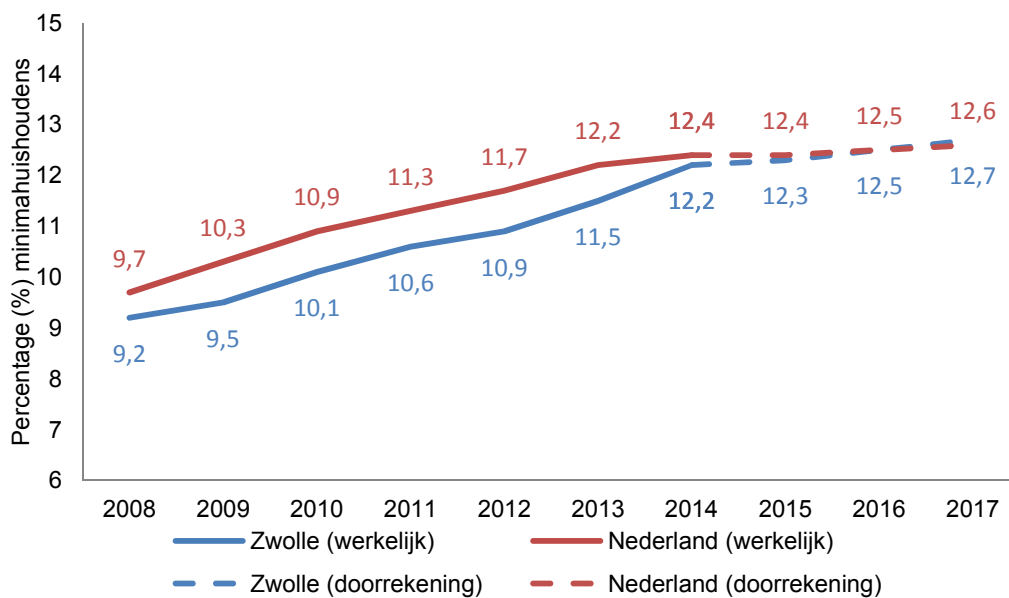
2 Zwolse minima

2.1 Ontwikkeling in minimahuishoudens

Er komen steeds meer minimahuishoudens in Zwolle, hoewel de groei van dat aantal wel steeds verder afvlakt (zie figuur 2.1). Volgens Stimulansz¹ kent Zwolle begin 2017 6.800 huishoudens die tenminste 1 jaar een inkomen van maximaal 110% van het sociaal minimum hadden. In 2014 waren dit er 6.300. Dat betekent een toename van 500 huishoudens met een minimuminkomen in de laatste drie jaar.

In 2014 was van alle Zwolse huishoudens het aandeel minimahuishoudens 12,2%. In 2017 was dat 12,7%. Landelijk is de toename er ook, maar die is nog verder afgevlakt. Het landelijk aandeel minima liep op van 12,4% in 2014 naar 12,6% in 2017. Zowel in Zwolle als landelijk is sinds het begin van de crisis in 2008 een vrij forse toename van het aantal minimahuishoudens zichtbaar.

Figuur 2.1: Ontwikkeling percentage minimahuishoudens, 2008-2017

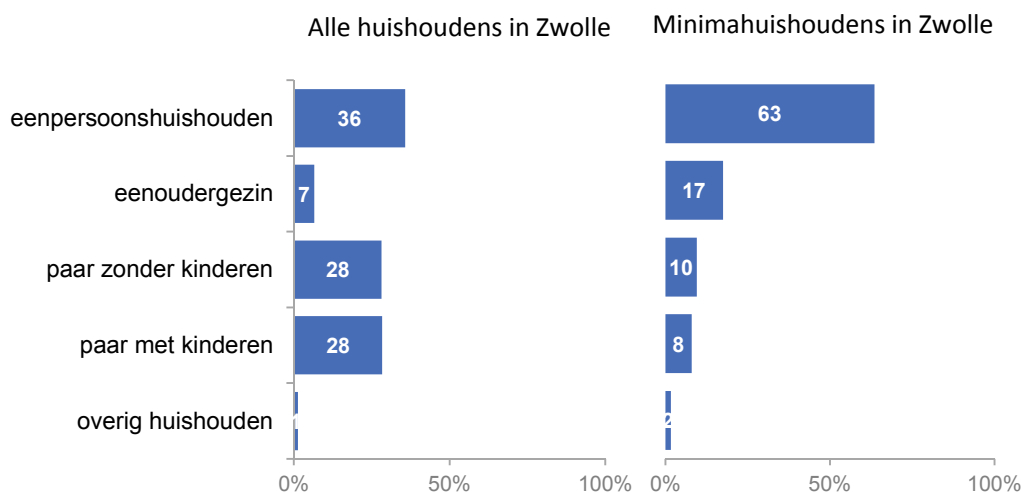
¹ Stimulansz is een onafhankelijke stichting die gemeenten ondersteunt bij het ontwikkelen en uitvoeren van lokaal beleid voor de sociale zekerheid. Zij hebben de schattingen gemaakt van de cijfers van 2015 t/m 2017. Over deze jaren zijn nog geen cijfers van het CBS beschikbaar.

2.2

Minimahuishoudens naar huishoudtype

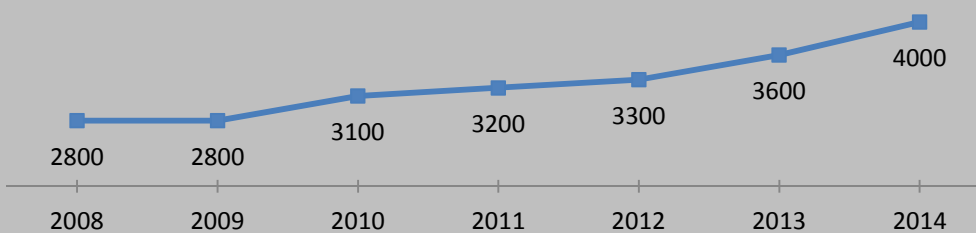
In deze paragraaf tonen we tot welke huishoudenstypen de minimahuishoudens vaak behoren en tot welke minder vaak. De meeste minimahuishoudens zijn eenpersoonshuishoudens. Bovendien groeit deze groep de afgelopen jaren het sterkst. Daarom is de ontwikkeling van deze groep door de jaren heen hierdoor extra uitgelicht.

Figuur 2.2: Verhouding tussen huishoudtypen

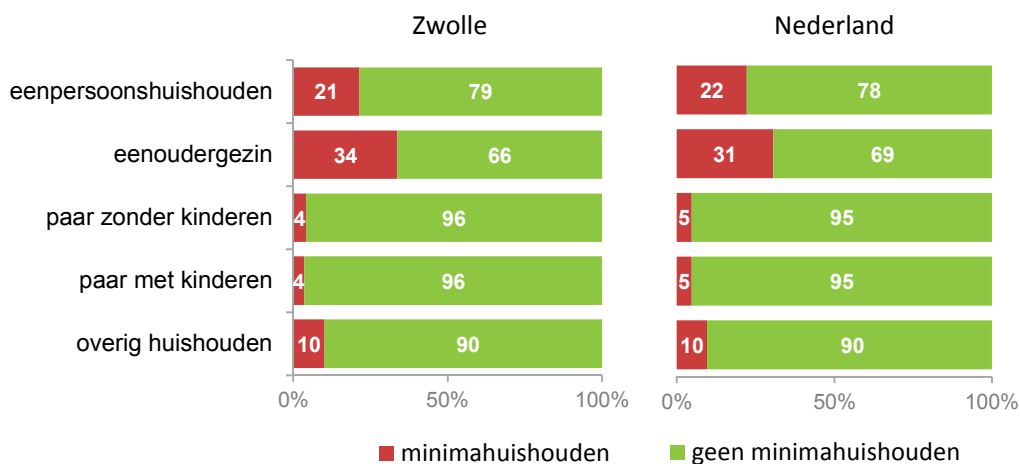

Bron: CBS RIO

- 80% van alle minimahuishoudens in Zwolle zijn eenpersoonshuishoudens of eenoudergezin. Voor alle huishoudens in Zwolle is dit 43%.
- Dit is het derde jaar op rij dat naast het relatieve aandeel **eenpersoonshuishoudens met een minimuminkomen** ook het absolute aantal stijgt:

- Ook eenoudergezinnen zijn met 17% onder de minimahuishoudens over gerepresenteerd. Eenoudergezinnen maken slechts 7% deel uit van alle huishoudens in Zwolle. Er zijn in Zwolle 1.100 eenoudergezinnen onder de minima.
- De paren met of zonder kinderen en de overige huishoudens laten over de tijd geen grote veranderingen zien.

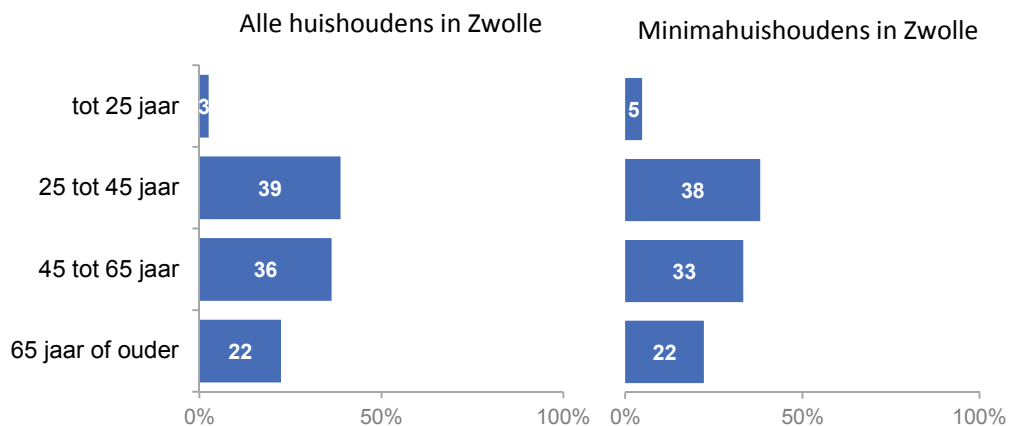
- Binnen de Zwolse eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens, bevinden zich relatief veel minimahuishoudens. Dit beeld zien we ook in heel Nederland
- In Zwolle behoren relatief gezien iets meer eenoudergezinnen en wat minder eenpersoonshuishoudens tot de populatie minimahuishoudens, vergeleken met het beeld in heel Nederland.
- In absolute zin blijft bij de eenpersoonshuishoudens het aantal minima toenemen met ca. 1.200 huishoudens sinds het begin van de crisis in 2008.
- Paren (met en zonder kinderen) zijn ondervertegenwoordigd bij de minimahuishoudens.

2.3 Minimahuishoudens naar leeftijd

Hieronder schetsen we de verdeling van de minimahuishoudens over de leeftijdsgroepen van de hoofdkostwinner. Zijn de mensen in minimahuishoudens vaker wat jonger of wat ouder?

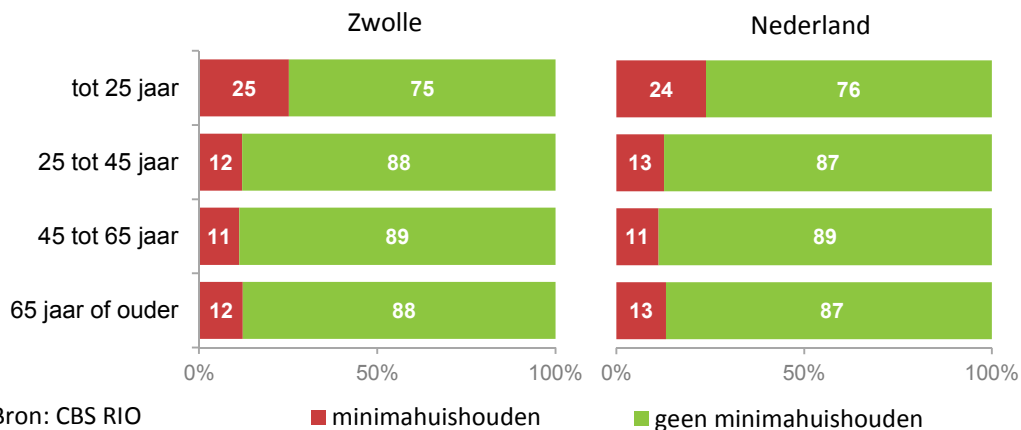
Bij 22% van de minimahuishoudens is de hoofdkostwinner 65 jaar of ouder; 5% van de minimahuishoudens hebben een hoofdkostwinner tot 25 jaar. Dat komt redelijk overeen met de totale Zwolse bevolking. De minima zijn dus ongeveer gelijk verdeeld over verschillende leeftijdsgroepen.

Figuur 2.4: Verhouding tussen leeftijdsgroepen

Bron: CBS RIO

Figuur 2.5: Aandeel minimahuishoudens per leeftijdsgroep

Bron: CBS RIO

■ minimahuishoudens

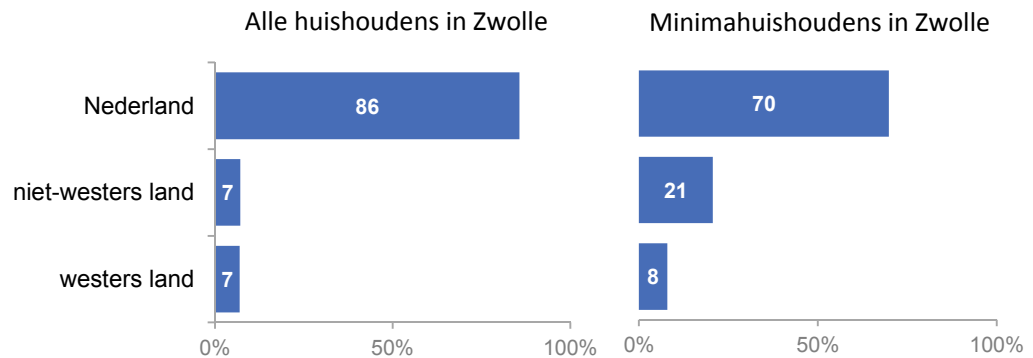
■ geen minimahuishoudens

- In Zwolle behoren huishoudens waarvan de hoofdkostwinner jonger is dan 25 relatief vaker tot de minima, dit beeld is overeenkomstig met Nederland.
- In voorgaande jaren waren er in Zwolle in alle leeftijdsgroepen relatief (iets) minder huishoudens die tot de minima behoren dan landelijk. In één jaar is dit beeld iets veranderd: de groep jongeren (tot 25 jaar) die tot de minima behoort, is met 3 procentpunt toegenomen (tot 25%). Hiermee is dit aandeel net boven het landelijk cijfer komen te liggen.

2.4 Minimahuishoudens naar herkomst

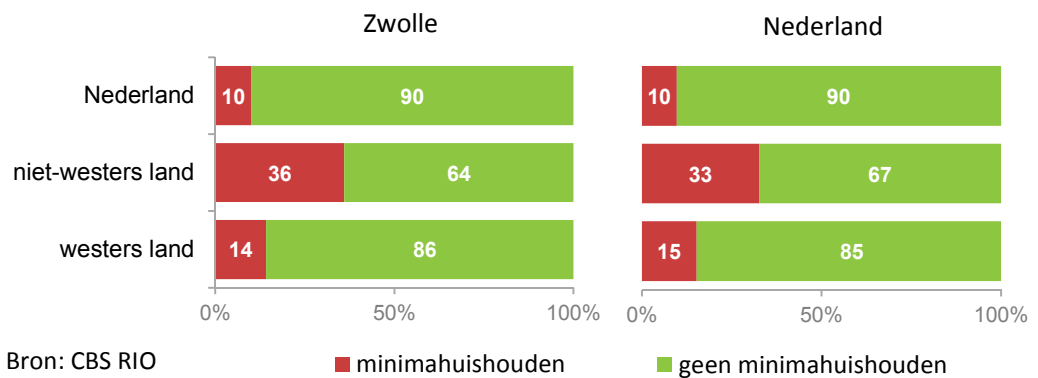
Hieronder schetsen we de verdeling van de minimahuishoudens over de herkomstgroepen van de hoofdkostwinner.

Figuur 2.6: Verhouding tussen herkomstgroepen

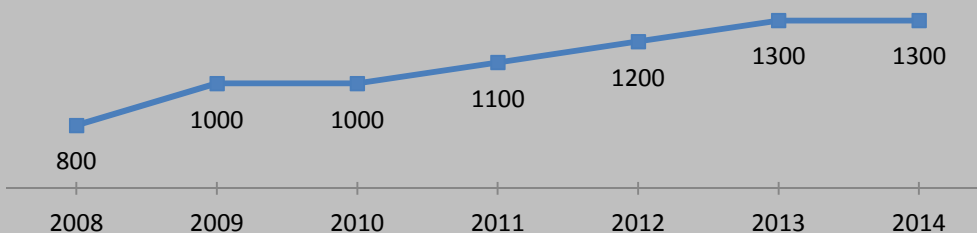

Bij 70% van de minimahuishoudens is de hoofdkostwinner een autochtoon. Bij 86% van alle Zwolse huishoudens is de hoofdkostwinner een autochtoon. Onder de minimahuishoudens zijn autochtone Nederlanders dus ondervertegenwoordigd.

Figuur 2.7: Aandeel minimahuishoudens per herkomstgroep

- In Zwolle behoren huishoudens waarvan de hoofdkostwinner een niet-westerse achtergrond heeft relatief vaak tot de minima.
- In vergelijking met het landelijke beeld behoren er in Zwolle relatief iets meer huishoudens met een niet-westerse hoofdkostwinner en iets minder huishoudens met een westerse hoofdkostwinner tot de minima.
- Het aantal minimahuishoudens met een **niet-westerse hoofdkostwinner** is sinds 2008 toegenomen met ruim 60%, van 800 naar 1.300; binnen deze doelgroep is de groei het sterkst:

- De groei van het aantal huishoudens met een niet-westerse hoofdkostwinner is dit jaar gestabiliseerd. Het aantal minimahuishoudens met een Nederlandse hoofdkostwinner is in de periode sinds 2008 met 25% toegenomen.

2.5

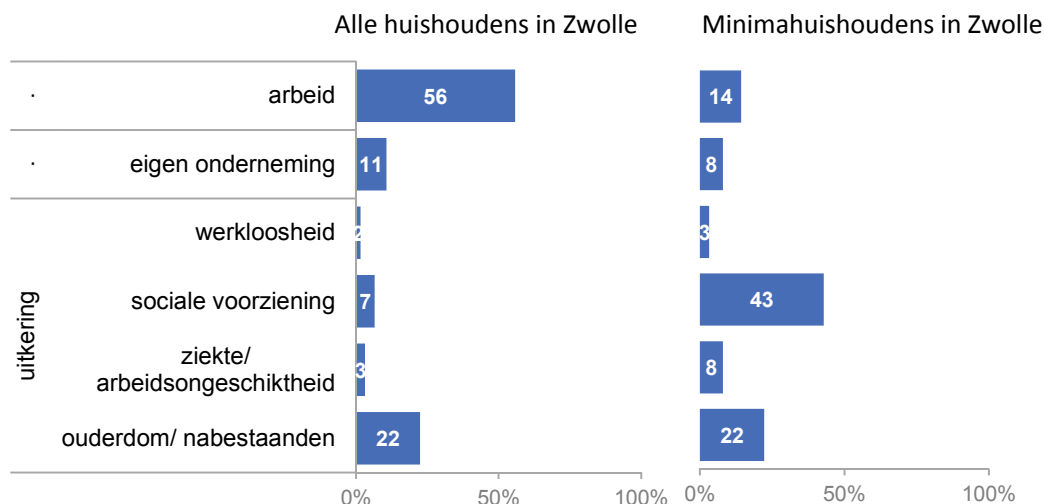
Minimahuishoudens naar inkomensbron

In deze paragraaf vergelijken we de minimahuishoudens naar voornaamste inkomstenbron.

- 43% van de minimahuishoudens heeft als voornaamste inkomensbron een **uitkering sociale voorzieningen**². Dit is een stijging van 2 procentpunt ten opzichte van het voorgaande jaar.
- 14% van de minimahuishoudens heeft een inkomen uit arbeid, ten opzichte van 56% van alle huishoudens in Zwolle.

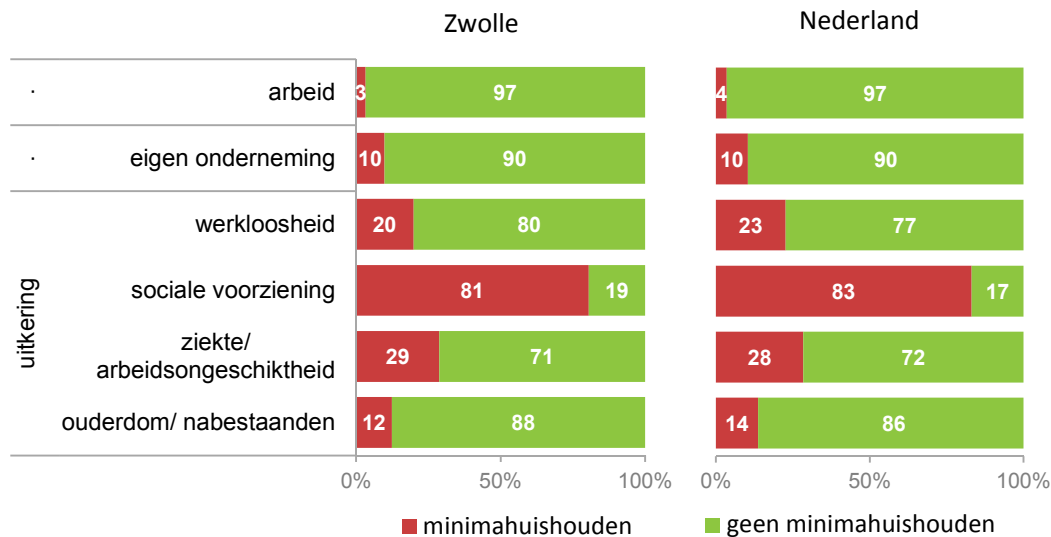
² Zie verklarende begrippenlijst

Figuur 2.8: Verhouding tussen inkomensbronnen

Bron: CBS RIO

Figuur 2.9: Aandeel minimahuishoudens per inkomensbron

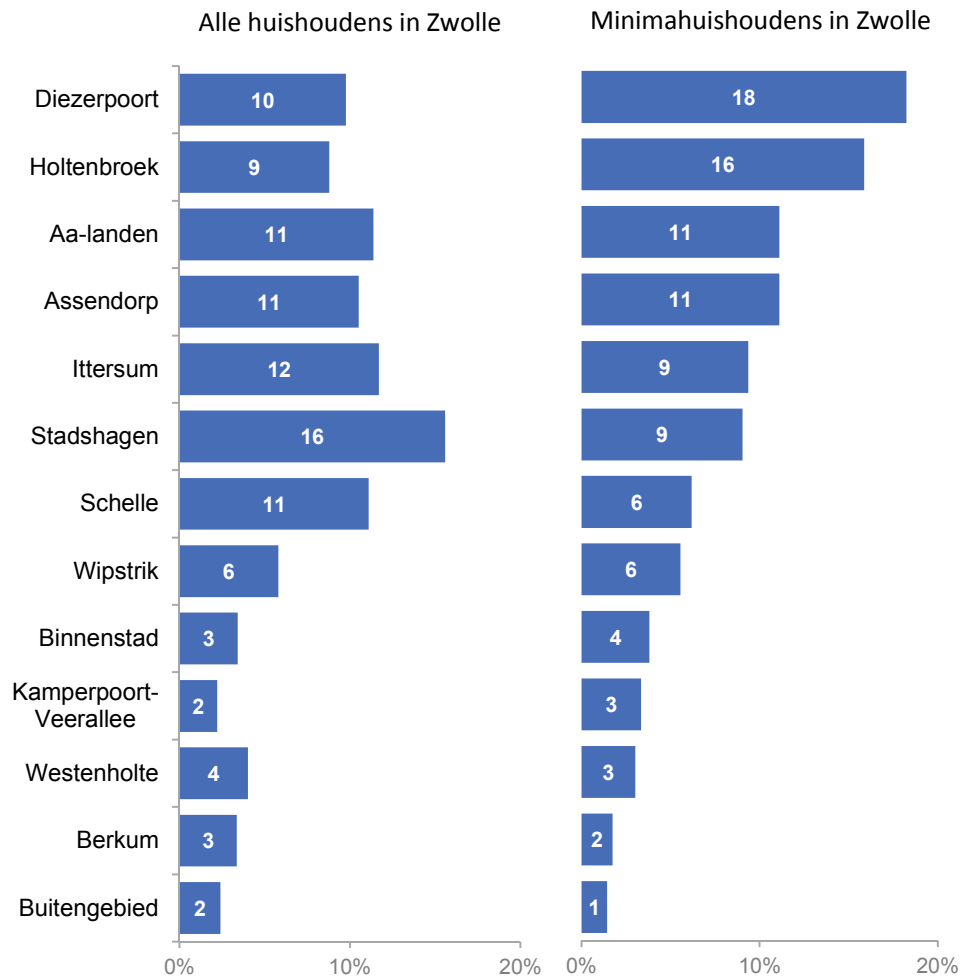

Bron: CBS RIO

- In Zwolle behoort 81% van de huishoudens met een uitkering sociale voorzieningen tot de minimahuishoudens. Dit is 2 procentpunt hoger dan in het voorgaande jaar (79%) en 6 procentpunt hoger dan twee jaar geleden (75%). Dit cijfer ligt nog steeds onder het landelijk gemiddelde.
- In Zwolle behoort 29% van de huishoudens met een uitkering wegens ziekte of arbeidsongeschiktheid tot de minimahuishoudens. Dit is onveranderd ten opzichte van vorig jaar. Het jaar daarvoor lag dit nog een stuk lager op 25%.

2.6 Zwolse minima naar wijk

Waar wonen de minimahuishoudens? In deze paragraaf bekijken we de verschillen per woonwijk. Zie ook de kaartenbijlage voor visualisatie.

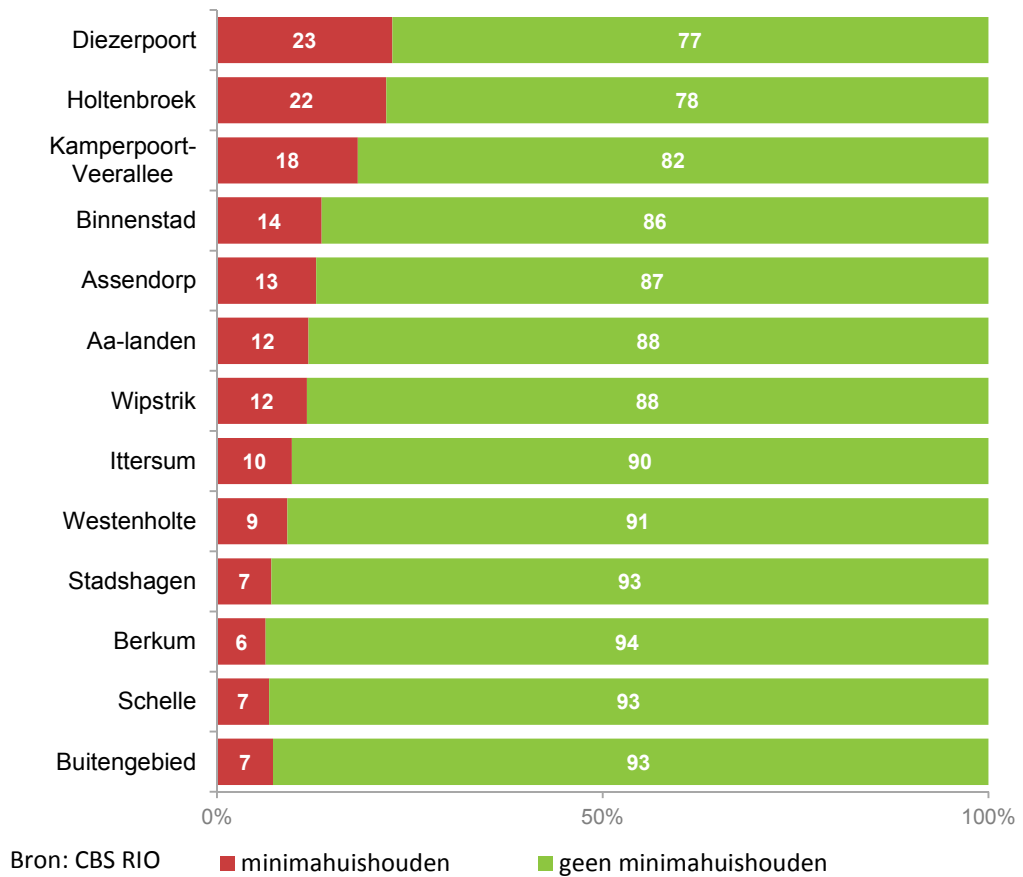

Bron: CBS RIO

- Eén op de drie minimahuishoudens in Zwolle woont in Diezerpoort of Holtenbroek. Van alle Zwolse huishoudens woont nog geen 20% in deze twee wijken, er wonen hier dus relatief veel minimahuishoudens.
- In Holtenbroek is sinds het voorgaande jaar het aandeel minimahuishoudens met 2 procentpunt toegenomen, terwijl het relatieve aantal huishoudens ten opzichte van Zwolle gelijk is gebleven. In Diezerpoort zijn geen veranderingen.
- In bijvoorbeeld Stadshagen en Schelle wonen relatief weinig minimahuishoudens.

Figuur 2.11: Aandeel minimahuishoudens per wijk

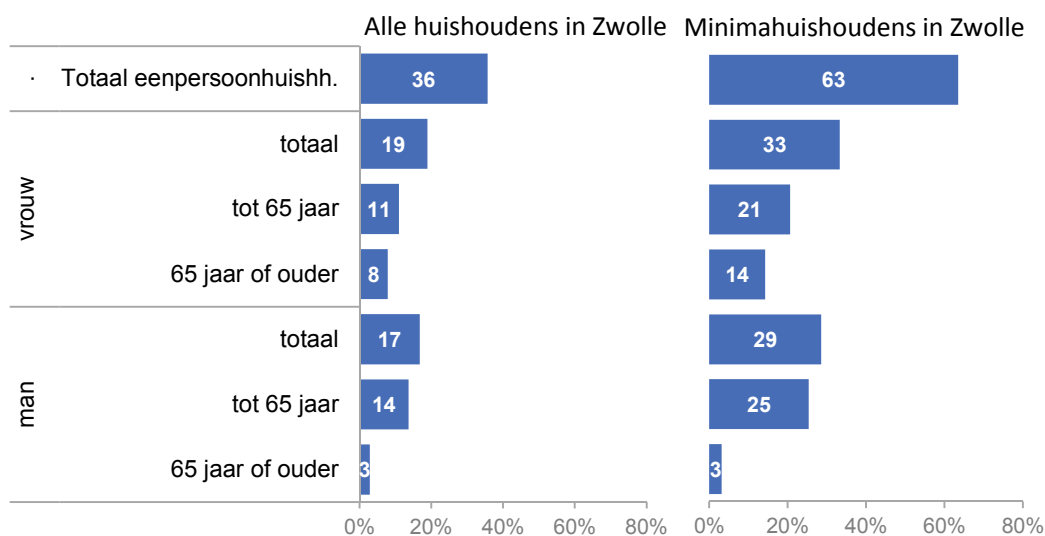
- In Holtenbroek en Diezerpoort behoort respectievelijk 22% en 23% van de huishoudens tot de minimahuishoudens. Dat is bijna twee maal zo veel als gemiddeld in Zwolle. Twee jaar geleden was dit nog minder dan één op de vijf huishoudens (18% en 20%)
- In de wijken Westenholte, Stadshagen, Berkum, Schelle en in het Buitengebied behoort minder dan 10% van de huishoudens tot de minima.

2.7

Eenpersoons-minimahuishoudens naar geslacht en leeftijd

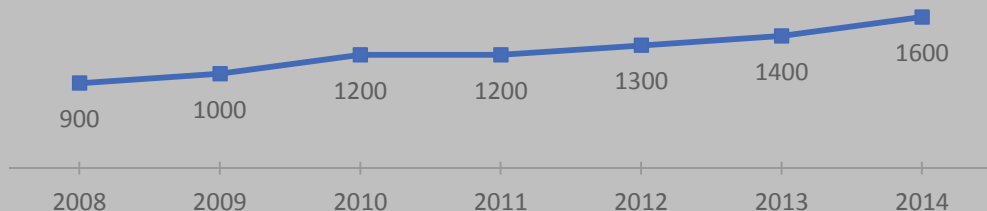
In deze paragraaf bekijken we de eenpersoons-minimahuishoudens naar geslacht en leeftijd. Van alle minimahuishoudens in Zwolle is 63% een 1-persoonshuishouden (zie paragraaf 2.2). Dit is relatief veel, omdat van alle Zwolse huishoudens 36% een eenpersoonshuishouden is.

Figuur 2.12: Verhouding tussen typen eenpersoonshuishoudens

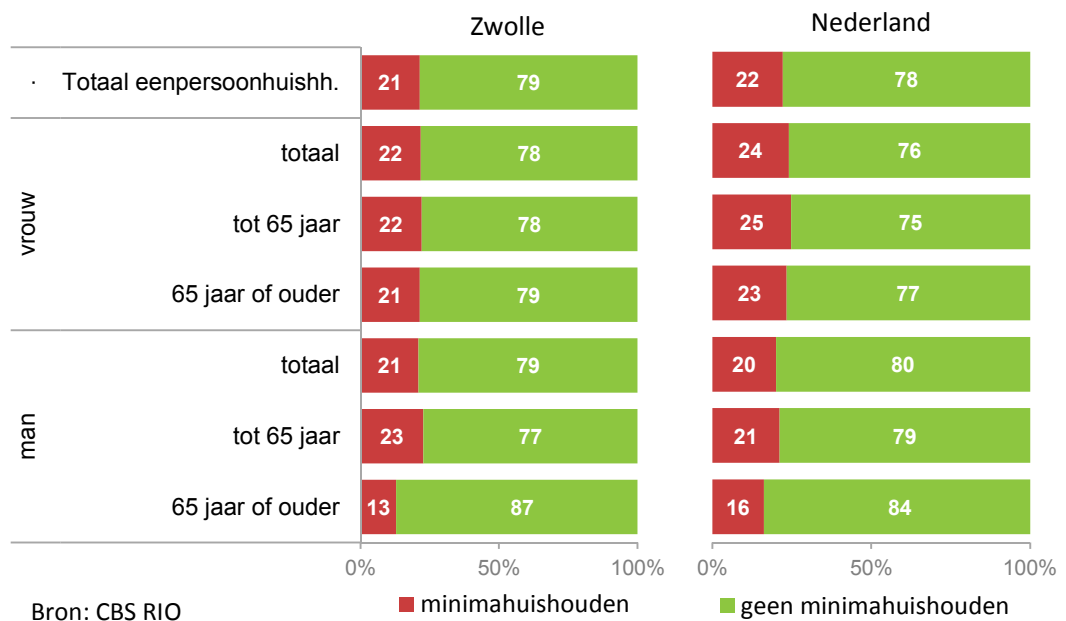

Bron: CBS RIO

- Het aantal eenpersoonshuishoudens als aandeel van de minimahuishoudens is toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar, van 61% naar 63%.
- Tot 65 jaar behoren relatief minder alleenstaande vrouwen dan alleenstaande mannen tot de minimahuishoudens. Voor 65 jaar of ouder behoren juist de alleenstaande vrouwen vaker tot de minimahuishoudens.
- Opvallend is dat met name het aantal **alleenstaande mannen tot 65 jaar** aanzienlijk is toegenomen in de afgelopen jaren (+78% sinds 2008):

Figuur 2.13: Aandeel minimahuishoudens per type eenpersoonshuishoudens

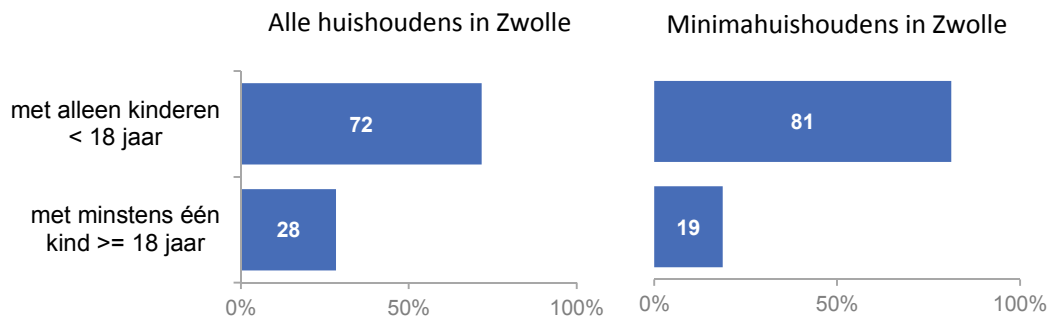
- Het aandeel minimahuishoudens per type eenpersoonshuishoudens is in Zwolle iets evenrediger verdeeld dan in Nederland.
- Bij vergelijking van Zwolle met Nederland zien we dat landelijk relatief meer alleenstaande vrouwen tot de minimahuishoudens behoren dan mannen.
- Ten opzichte van het voorgaande jaar is het aandeel minimahuishoudens in Zwolle voor alle typen eenpersoonshuishoudens toegenomen.

2.8 Minimahuishoudens met kinderen

Van de 6.300 minimahuishoudens in Zwolle zijn er 1.600 huishoudens met kinderen (zowel onder als boven de 18 jaar). Het grootste deel daarvan betreft éénouderhuishoudens (1.100). Van de minimahuishoudens met kinderen, wonen in 81% van de huishoudens alleen kinderen onder de 18 jaar. In de andere 19% wonen (ook) kinderen boven de 18 jaar.

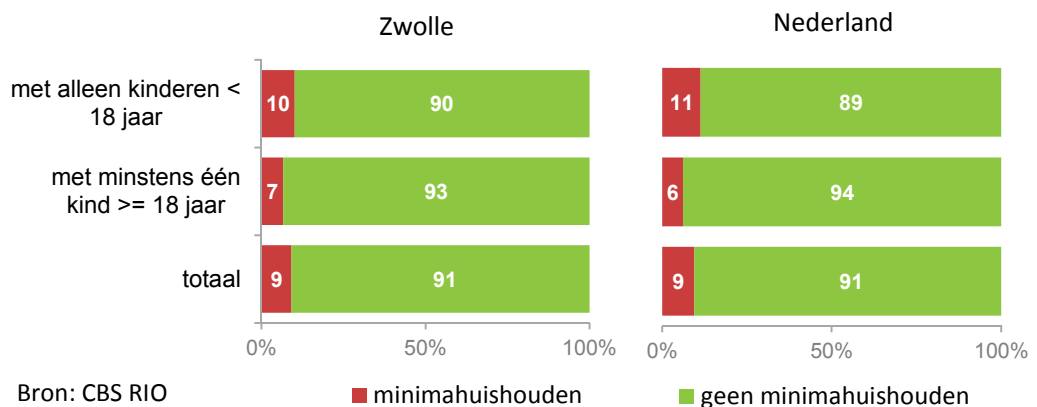
- Het aantal minimahuishoudens met kinderen is in Zwolle gelijk gebleven in vergelijking met voorgaand jaar.
- Huishoudens met **uitsluitend minderjarige kinderen** behoren **vaker** tot de minima dan huishoudens waarin ook volwassen kinderen wonen.
- De verhouding tussen huishoudens met uitsluitend minderjarige kinderen en huishoudens met minstens een kind boven 18 jaar, blijft in Zwolle nagenoeg stabiel over de afgelopen twee jaar.

Figuur 2.14: Verhouding tussen huishoudens met kinderen

Bron: CBS RIO

Figuur 2.15: Aandeel minimahuishoudens per type huishouden met kinderen

Bron: CBS RIO

■ minimahuishouden

■ geen minimahuishouden

Het aandeel van huishoudens met **uitsluitend kinderen onder de 18 jaar** is iets hoger dan het aandeel huishoudens met minstens één meerjarig kind. Dit beeld is vergelijkbaar met Nederland.

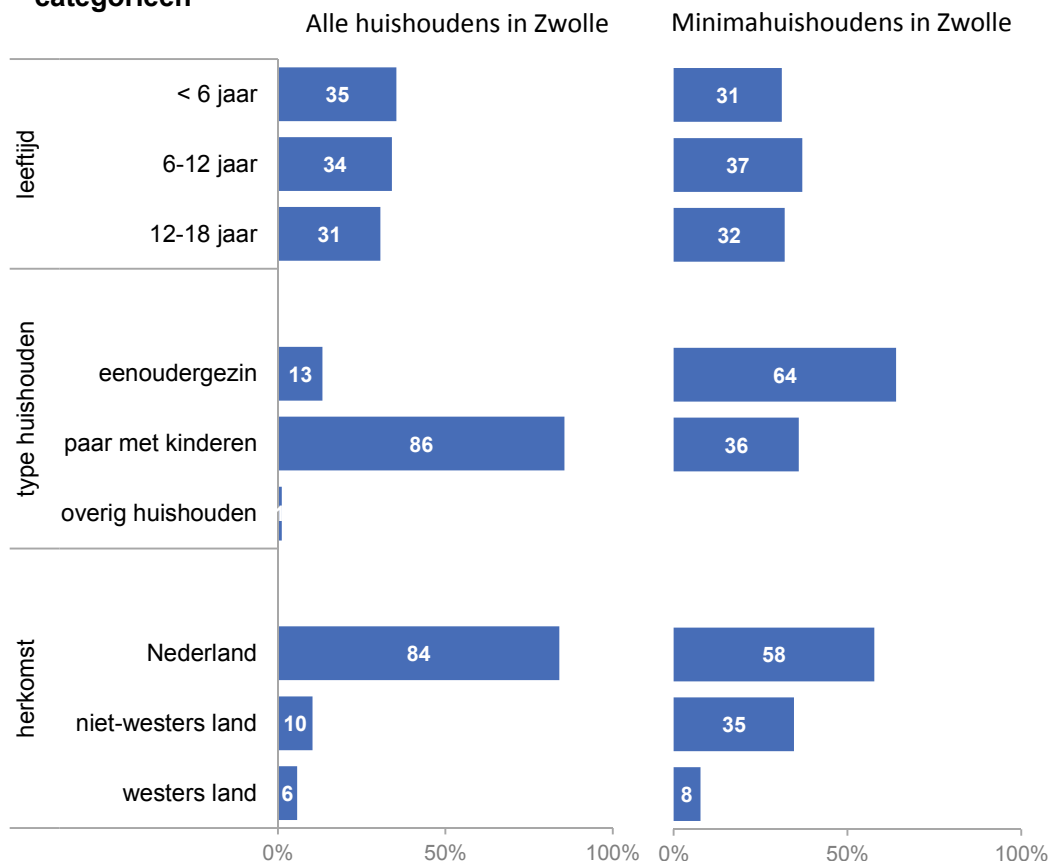
2.9 Kinderen in minimahuishoudens

In Zwolle wonen 2.600 kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar in een minimahuishouden. In dit hoofdstuk gaan we verder in op de kenmerken van deze kinderen. Omdat de ontwikkeling van het aantal kinderen in minimahuishoudens sterke verschillen laat zien tussen wijken, brengen we deze in detail in beeld.

Twee opmerkingen vooraf:

- 1 Daar waar staat “alle Zwolse kinderen”, bedoelen we alle Zwolse kinderen van 0-18 jaar met uitzondering van kinderen die in een instelling of tehuis wonen.
- 2 Als we spreken van “ouder/verzorger” bedoelen we de hoofdkostwinner van het huishouden. Dit kan in enkele gevallen ook gaan om iemand anders dan een ouder of verzorger.

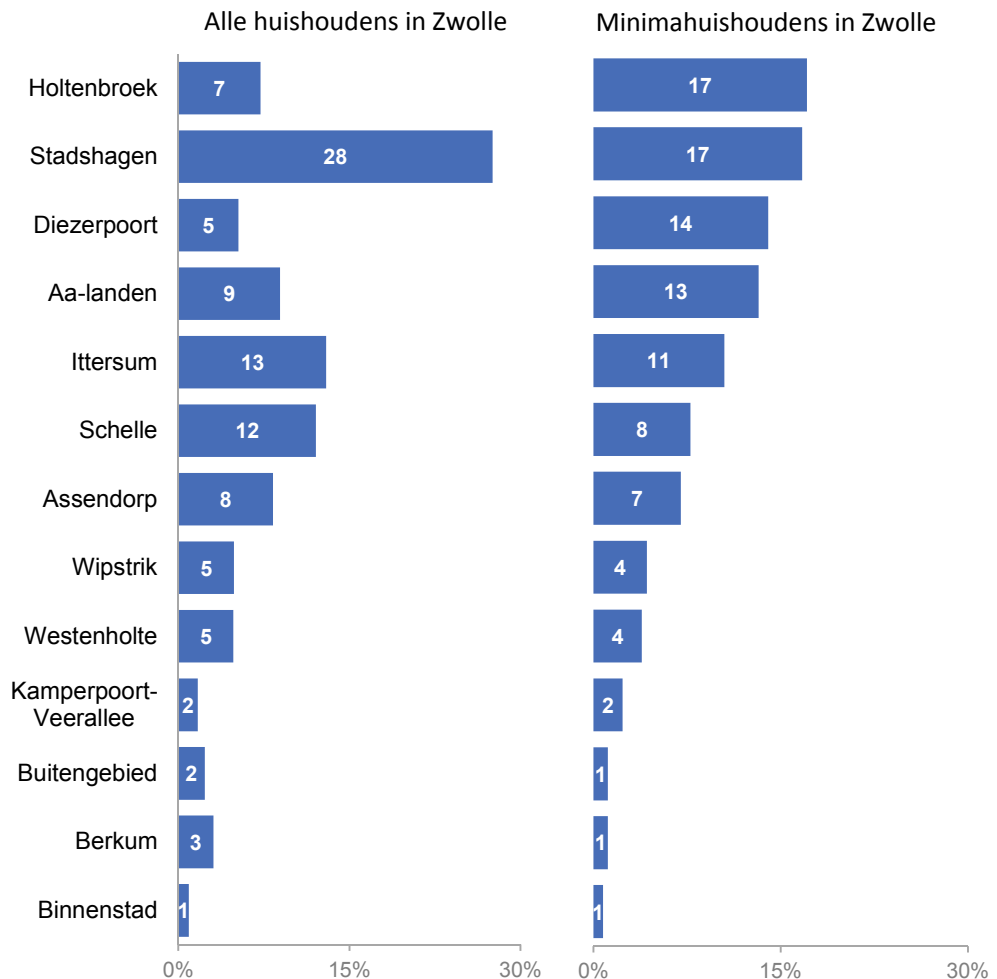
Figuur 2.16: Kinderen in minimahuishoudens naar diverse categorieën

Bron: CBS RIO

- Kinderen in de leeftijden van 6 tot 12 jaar komen relatief vaker voor in minimahuishoudens dan voorgaand jaar: dit aandeel is gegroeid van 35% naar 37%. Voor kinderen boven de 12 geldt juist dat zij minder vaak voorkomen in minimahuishoudens dan voorgaand jaar: dit aandeel is gedaald van 34% naar 32%. Dit terwijl de relatieve verhouding tussen de groepen huishoudens met kinderen in diverse leeftijdscategorieën in Zwolle nagenoeg gelijk is gebleven.
- 64% van de kinderen in minimahuishoudens woont in een eenoudergezin, dat is een ruime meerderheid ten opzichte van aandeel van kinderen dat in eenoudergezin in Zwolle woont (13%). Deze verhouding is vergelijkbaar met voorgaand jaar.
- Bij 35% van de kinderen in minimahuishoudens komt de ouder/verzorger uit een **niet-westers land**. Ten opzichte van vorig jaar is dit met 3 procentpunt gestegen. In heel Zwolse is het aandeel kinderen met een niet-westerse ouder/ verzorger onveranderd gebleven: 10%. Kinderen uit niet-westerse migranten gezinnen worden dus in toenemende mate oververtegenwoordigd in de minimahuishoudens.

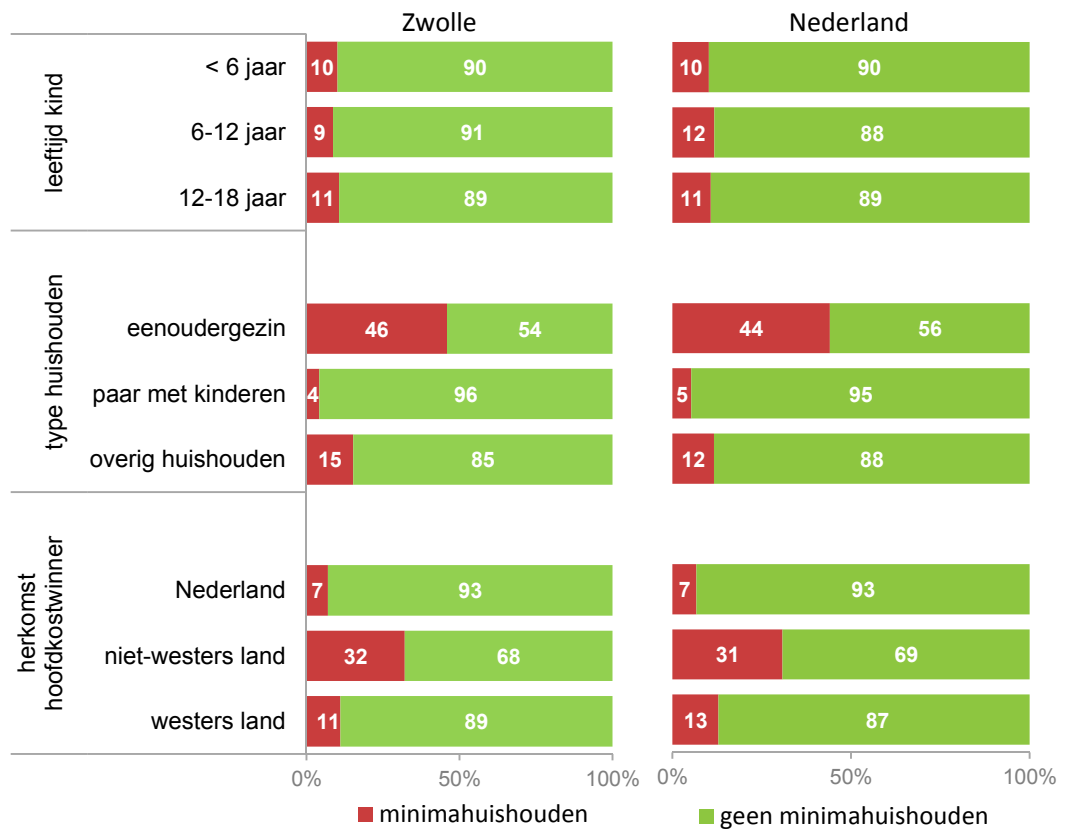
Figuur 2.17: Verdeling van kinderen over wijken

Bron: CBS RIO

- In Holtenbroek wonen relatief veel kinderen in minimagezinnen: 17% van de kinderen uit minimahuishoudens. Het aantal kinderen in minimagezinnen is licht gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. Van alle Zwolse kinderen woont 7% in Holtenbroek.
- Andere wijken waar relatief veel kinderen in een minimahuishouden wonen, zijn Diezerpoort en Aa-landen. Ten opzicht van afgelopen jaar is in deze wijken het aantal kinderen in minimahuishoudens licht gedaald.
- In de wijken waar het aantal minimahuishoudens al hoog is (Holtenbroek, Diezerpoort en Aa-landen), wonen disproportioneel veel kinderen in minimahuishoudens. In Wipstrik en Assendorp wonen juist disproportioneel weinig kinderen in minimahuishoudens.
- In absolute zin groeien de meeste kinderen in minimahuishoudens op in de wijken Holtenbroek en Stadshagen (zie kaartenbijlage). Van alle wijken in Zwolle is Stadshagen de wijk met veruit het grootste aantal kinderen. .
- Sinds 2008 is in Zwolle het aantal kinderen in minimahuishoudens met 35% toegenomen. Dit is lager dan de groei van het aantal minimahuishoudens in dezelfde periode (+41%).

Figuur 2.18: Aandeel kinderen in minimahuishoudens naar diverse categorieën

Bron: CBS RIO

- 46% van de kinderen uit een **eenoudergezin** woont in een minimahuishouden. Landelijk is dat aandeel iets lager: 44%.
- 32% van de kinderen met **niet-westerse** ouder(s)/verzorger(s) woont in een minimahuishouden. Dit is vergelijkbaar met het landelijk beeld.
- 11% van de kinderen met **westerse** allochtone ouder(s)/verzorger(s) wonen in een minimahuishouden. Landelijk is dit aandeel 13%.

3 Langdurige minimahuishoudens

Wanneer we in dit rapport spreken over langdurige minima, hebben we het over huishoudens die 4 jaar of langer een inkomen hebben tot 110% van het sociaal minimum.

- In Zwolle behoort ruim vier op de tien minimahuishoudens tot de **langdurige minima**; dit is **2.700** van de **6.300** huishoudens. Van **alle** Zwolse huishoudens behoort **5,6%** tot de langdurige minima. Dat is iets minder dan gemiddeld in Nederland, waar dit aandeel **5,8%** is van de huishoudens.

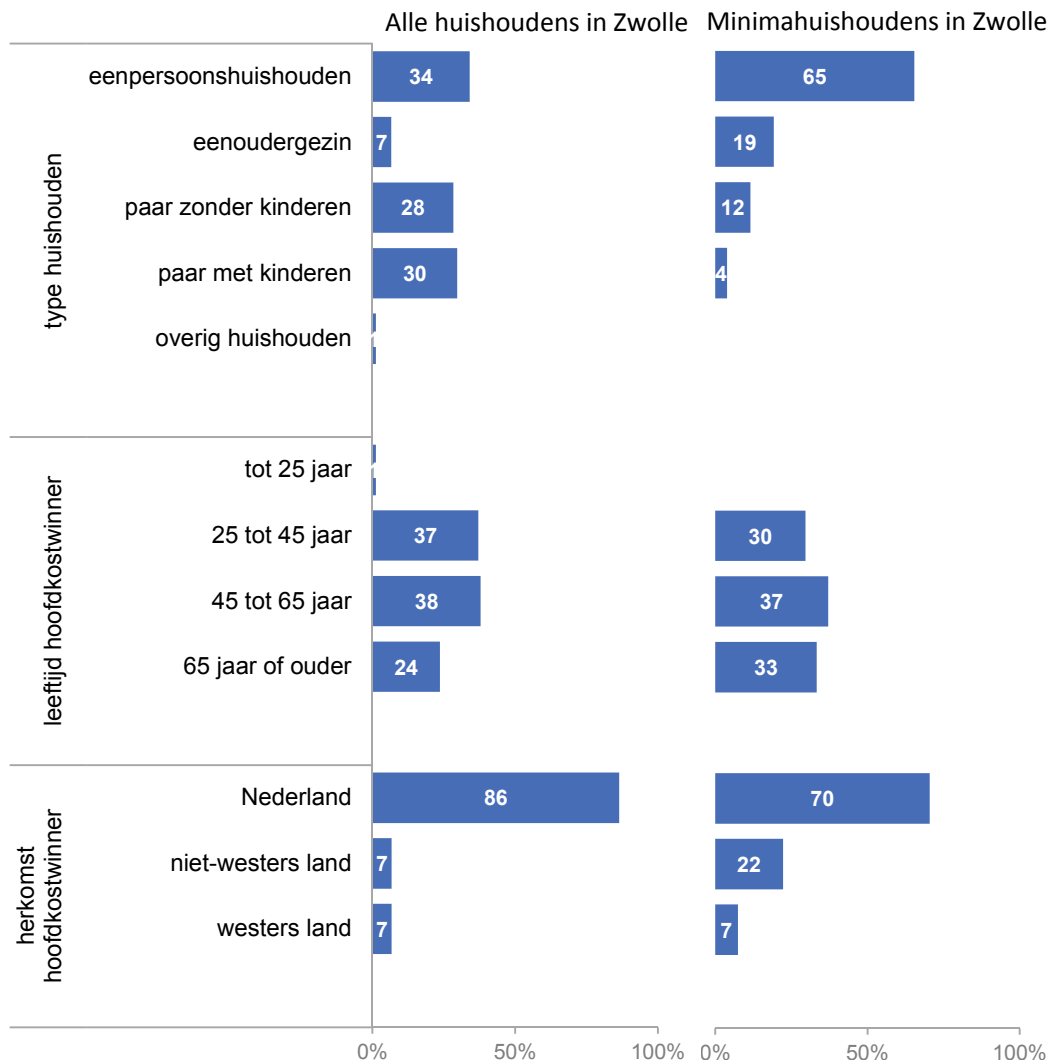
3.1 Langdurige minima in Zwolle naar type huishouden, leeftijd en herkomst hoofdkostwinner

Hoe is de samenstelling van de groep langdurige minima wanneer we kijken naar huishoudenssamenstelling, leeftijd en herkomst?

- 65% van de **langdurige minimahuishoudens** is een **1-persoonshuishouden**.
- Bij 33% van de **langdurige minimahuishoudens** is de hoofdkostwinner **65 jaar of ouder**, terwijl deze huishoudens slechts 24% uitmaken van alle huishoudens in Zwolle is.
- Bij 22% van de **langdurige minimahuishoudens** komt de hoofdkostwinner uit een **niet-westers** land, terwijl deze huishoudens slechts 7% uitmaken van alle huishoudens in Zwolle.

Figuur 3.1: Verhouding tussen langdurige minima, diverse categorieën

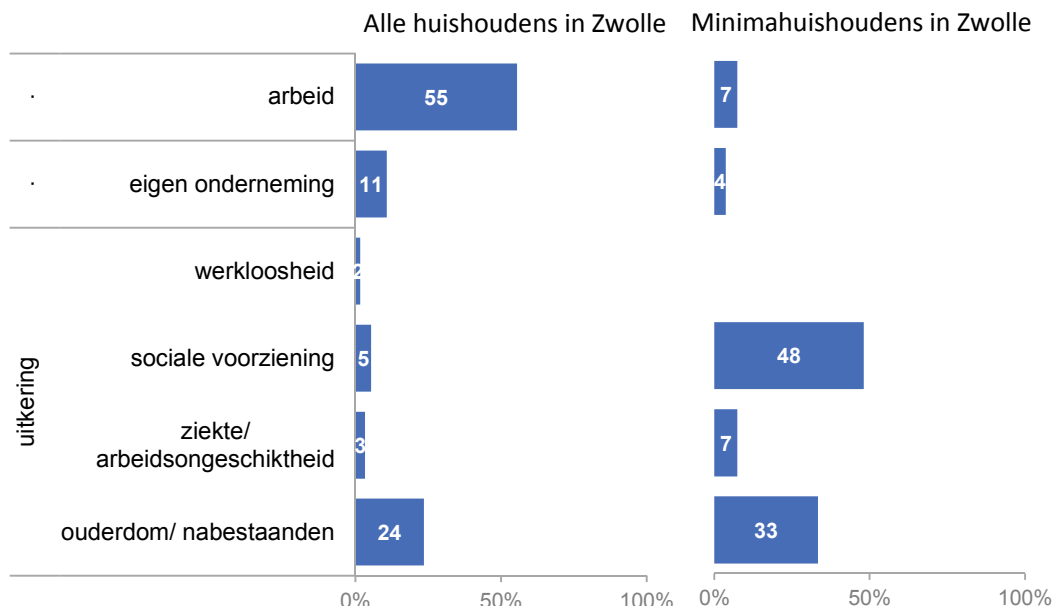
Bron: CBS RIO

3.2 Langdurige minima naar inkomensbron

Het inkomen van minimahuishoudens kan bestaan uit een uitkering, maar ook werkenden en zelfstandigen kunnen tot de minima behoren.

- Het grootste deel van de langdurige minimahuishoudens (81%) heeft een **'uitkering sociale voorzieningen'** (zie verklarende begrippenlijst), of een **'uitkering ouderdom/nabestaanden'**.
- Het aandeel langdurige minima **met een uitkering sociale voorzieningen** is ten opzichte van vorig jaar gestegen met 4 procentpunt, van 44% naar 48%. Deze stijging weerspiegelt een stijging van het absolute aantal huishoudens met een uitkering sociale voorziening.

Figuur 3.2: Verhouding tussen langdurige minima per inkomensbron

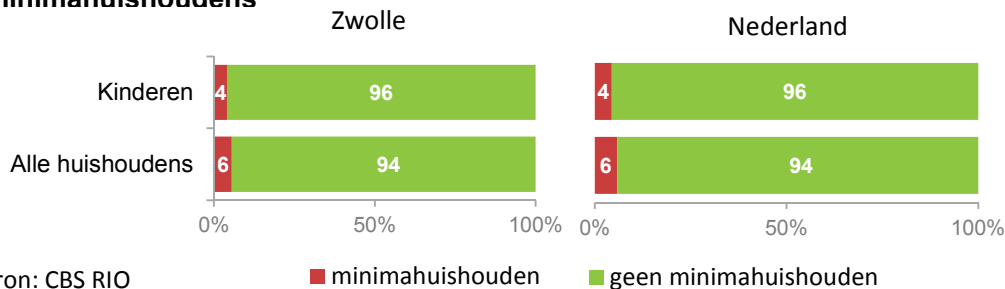
Bron: CBS RIO

3.3 Kinderen in langdurige minimahuishoudens

Hoeveel kinderen zijn er betrokken bij langdurige armoede? Ook hier beschouwen we weer de groep minimahuishoudens die minimaal dan 4 jaar leven van een minimuminkomen.

- Zwolle telt in totaal 25.700 minderjarige kinderen (t.o.v. 25.500 vorig jaar). Hiervan wonen **1.100 kinderen in langdurige minimahuishoudens** (t.o.v. 1.000 voorgaand jaar).
- Het aandeel kinderen in minimahuishoudens is sinds vorig jaar gestegen van 3,8% naar 4,1%, wat vergelijkbaar is met het beeld in Nederland, het landelijk aandeel is gestegen van 4,1% naar 4,4%.

Figuur 3.3: Aandeel langdurige minimahuishoudens

Bron: CBS RIO

■ minimahuishouden ■ geen minimahuishouden

4 Gebruik en bereik van minima - regelingen in Zwolle

4.1 Overzicht regelingen

In dit hoofdstuk bespreken we de verschillende Zwolse financiële regelingen om armoede tegen te gaan. We bekijken voor elke regeling het doel, hoeveel huishoudens of personen er gebruik van maken. Deze gegevens zijn zoveel mogelijk weergegeven voor de periode 2012 – 2016. Dit hoofdstuk biedt voor zover beschikbaar ook informatie over relevante achtergrondkenmerken, zoals leeftijd en herkomst van de gebruikers van deze financiële regelingen.

De regelingen gelden voor iedereen onder de Zwolse armoedegrens, d.w.z.: minimahuishoudens (met een inkomen van minder dan 110% van de bijstandsnorm), chronisch zieken en gehandicapten met een inkomen van minder dan 130% van de bijstandsnorm, en mensen die in het kader van een schuldregeling een relatie hebben met de gemeentelijke Schuldienstverlening en daarom alleen het vrij te laten bedrag van hun inkomen overhouden ter besteding.

Gemeentelijke regelingen die zijn opgenomen in deze armoedemonitor:

1. Collectieve zorgverzekering minima (CZM);
2. Individuele inkomenstoelage (*voormalige Langdurigheidstoelage*);
3. Bijzondere bijstand (voor o.a. beschermingsbewind, duurzame gebruiksgoederen en inrichtingskosten);
4. Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken
5. Regelingen voor kinderen:
  - Scholierenregeling
  - Peuterspeelzaal;
  - Zwemvangnet;
  - Armoede en gezondheid kinderen;
  - School-, sport- en cultuuractiviteiten en vakanties, waaronder vallen:
    - ✓ Jeugdsportfonds;
    - ✓ Stichting Meedoen;
    - ✓ Stichting Weekje weg;
    - ✓ Stichting De Ruime Wind
6. Noodfonds

Gemeentelijke regelingen die niet zijn meegenomen in deze armoedemonitor

- *Schulddienstverlening* betreft een regeling waar relatief veel minima gebruik van maken, maar die niet specifiek voor burgers met lage inkomens is. Overigens is het gezien de wijze van registreren ook niet mogelijk om een selectie van cliënten te maken op basis van de inkomensgrens (110% sociaal minimum).
- *Kwijtschelding belastingen* is niet meegenomen.

4.2 Collectieve zorgverzekering minima

De Gemeente Zwolle biedt aan minimahuishoudens de mogelijkheid om zich via een collectief tegen ziektekosten te verzekeren. De gemeente heeft hierover afspraken gemaakt met het Zilveren Kruis. Het pakket omvat een basisverzekering, keuze in

aanvullende- en tandarts pakketten en een vergoeding van het wettelijke verplicht eigen risico € 385,- (peil 2016) en van de eigen bijdrage WMO.

- In 2016 hebben in Zwolle ruim **3.600 huishoudens** via de gemeente gebruik gemaakt van deze collectieve ziektekostenverzekering. NB: dit is het tweede jaar dat ook chronisch zieken met een inkomen van max. 130% van het sociale minimum een beroep op deze regeling kunnen doen.
- **Het aantal minimahuishoudens** dat gebruik maakt van de collectieve ziektekostenverzekering is tussen 2012 en 2015 blijven groeien. In 2016 zien we dat de **groei** in gebruik **afvlakt**: van 3.619 huishoudens in 2015 naar 3.642 huishoudens in 2016.

Tabel 4.1. Gebruik Collectieve zorgverzekering minima in Zwolle

Doel	Toegang bieden tot een betaalbare zorgverzekering voor het opvangen van medische kosten				
Doelgroep	Huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum (0-100 jaar) en chronisch zieken met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum*				
<u>Aantallen per ultimo jaar</u>	2012	2013	2014	2015	2016
Doelgroep	5.600	5.900	6.200	nb	nb huishoudens
Gebruikers	2.502	2.935	3.153	3.619	3.642 huishoudens
% bereik	45%	50%	51%		

* t/m 2014 bestond de doelgroep uit alleen de huishoudens tot 110% van het sociaal minimum

Welk deel van de huishoudens heeft vaak of juist minder vaak een collectieve verzekering via de gemeente afgesloten en welke kenmerken hebben zij?

- **6,4% van alle huishoudens** in Zwolle heeft in 2016 een collectieve zorgverzekering via de gemeente afgesloten. Dit aandeel is nagenoeg hetzelfde als in 2015 (was 6,3%).
- We zien dat in Zwolle **vooral eenoudergezinnen en niet-westerse allochtonen** relatief veel gebruik maken van de collectieve zorgverzekering.

Tabel 4.2. Huishoudens met een Collectieve Zorgverzekering voor Minima (CZM) naar type huishouden, per 1-1-2017

	% CZM	% Zwolle	Aandeel
Samenstelling			
eenpersoonshuishoudens	55	35	10%
paar zonder kinderen	12	28	3%
paar met kinderen	12	28	3%
eenoudergezin	19	6	19%
overig	2	2	6%
Leeftijd hoofdbewoner			
tot 25 jaar	3	5	4%
25 - 45 jaar	30	37	5%
45 - 65 jaar	41	36	7%
65 jaar e.o.	26	23	7%
Herkomst hoofdbewoner			
niet-westerse allochtonen	31	8	25%
westerse allochtonen	8	7	7%
autochtonen	61	85	5%
Totaal aantal huishoudens			6,4%

Van de Zwolse huishoudens in de bijstand (Participatiewet/IOAW/IOAZ) maakte de helft (50%) in 2016 gebruik van de collectieve zorgverzekering. Andersom geredeneerd, zit ook de helft (50%) van de huishoudens die gebruik maken van de CZM³ - in de bijstand. Dit beeld is nagenoeg hetzelfde als in de afgelopen twee jaren. Met deze maatregel worden dus veel overige minima (met een ander inkomen dan een bijstandsuitkering) bereikt.

Tabel 4.3. Huishoudens met een Collectieve ziektekostenverzekering en/of bijstand op 1-1-2017

	alleen bijstand	bijstand en czm	alleen czm
huishoudens	1.722	1.738	1.736
als % van bijstand	50%	50%	-
als % van czm	-	50%	50%

4.3 Individuele inkomenstoelage

De Individuele inkomenstoelage (IIT, voorheen langdurigheidstoelage) wordt verstrekt aan huishoudens die drie jaar of langer een inkomen hadden van niet meer dan 110% van het wettelijk sociaal minimum. Het bedrag is bedoeld voor de reserveringen voor aanschaf of vervanging van duurzame gebruiksgoederen, zoals een bankstel, koelkast of wasmachine.

³ De aantallen CZM in deze tabel komen niet overeen met het totaal aantal gebruikers van CZM in 2016. Dit komt omdat in dit vergelijk alleen de huishoudens zijn meegenomen die op 1-1-2017 (nog) in Zwolle wonen.

- In 2016 maakten **2.358 huishoudens** gebruik van de **individuele inkomenstoelage**.
- Het aantal gebruikers is in 2016 gegroeid, net als afgelopen jaren. De stijging t.o.v. voorgaand jaar is echter iets lager (bijna 10%) dan voorheen (bijna 12% in 2015).

Tabel 4.4 Individuele inkomenstoelage

Doel	Financiële tegemoetkoming voor Zwolse huishoudens die langdurig op een minimuminkomen zijn aangewezen.				
Doelgroep	Huishoudens waarvan hoofdaanvrager tussen de 21 en 65 jaar is, met minimaal 3 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum*.				
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016
Gebruikers	1.739	1.954	1.921	2.145	2.358 huishoudens

* Daarnaast zijn er nog enkele voorwaarden, zoals de hoogte van het vermogen

In tabel 4.5 staan de kenmerken van de huishoudens die in 2016 een individuele inkomenstoelage ontvingen.

- Van de Zwolse huishoudens ontving **4,2%** in 2016 een individuele inkomenstoelage; in 2015 was dit 3,8%. Dit percentage blijft nog steeds groeien.
- Met name **eenoudergezinnen** en huishoudens met een niet-westerse hoofdbewoner ontvangen relatief vaak een inkomenstoelage.

Tabel 4.5. Huishoudens met Individuele inkomenstoelage (ITT) naar type huishouden, in 2016

	% IIT	% Zwolle	Aandeel
Samenstelling			
eenpersoonshuishoudens	53	35	6%
paar zonder kinderen	7	28	1%
paar met kinderen	12	28	2%
eenoudergezin	26	6	17%
overig	2	2	4%
Leeftijd hoofdbewoner			
tot 25 jaar	2	5	2%
25 - 45 jaar	40	37	5%
45 - 65 jaar	55	36	6%
65 jaar e.o.	3	23	1%
Herkomst hoofdbewoner			
niet-westerse allochtonen	32	8	17%
westerse allochtonen	8	7	5%
autochtonen	59	85	3%
Totaal aantal huishoudens			4,2%

4.4 Bijzondere bijstand

Wie als gevolg van bijzondere onvoorziene omstandigheden gedwongen is om extra noodzakelijke kosten te maken en deze niet zelf kan betalen, kan bijzondere bijstand aanvragen.

Voor deze vorm van ondersteuning is het niet goed mogelijk om de omvang van de doelgroep te bepalen. Het is namelijk niet bekend hoeveel huishoudens met een hoger inkomen vanwege hun uitgavenverplichtingen in aanmerking kunnen komen voor bijzondere bijstand. We geven hier dus alleen het gebruik weer.

- In 2016 maakten **2.008 huishoudens** minimaal 1 keer gebruik van de **bijzondere bijstand**.
- Er is een meerjarige stijgende trend van het aantal gebruikers, hoewel de groei in 2016 (bijna 6,5%) minder was dan in 2015 (bijna 13%).
- De toename heeft zowel plaatsgevonden bij huishoudens met bewindvoeringskosten als bij huishoudens met kosten voor woonvoorzieningen en overige bijzondere bijstand.

Tabel 4.6. Bijzondere bijstand

Doel	Een bijdrage te leveren aan de draagkracht van Zwollenaren die bepaalde noodzakelijke kosten vanwege bijzondere omstandigheden niet zelf kunnen opbrengen				
Doelgroep	Alle Zwolse huishoudens				
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016
Gebruikers:					
Bewindvoeringskosten	385	700	880	1.059	1.159
Kosten voorzieningen voor wonen	328	346	412	424	487
Overige BB	1.143	937	802	823	890
Totaal	1.342	1.556	1.671	1.886	2.008
Koopkrachttegemoeftkoming 2014*	nvt	nvt	3.782	491	nvt

* koopkrachttegemoeftkoming 2014 kon ook in 2015 aangevraagd worden over 2014

In tabel 4.7 staan de kenmerken van de huishoudens die in 2016 bijzondere bijstand ontvingen.

- Van de Zwolse huishoudens heeft **3%** in **2016** gebruik gemaakt van de bijzondere bijstand. Hierin zien we nog steeds een stijgende trend in gebruik voortzetten, het was 2,5% in 2014 en 2,8% in 2015
- Ook hier zien we weer dat **eenoudergezinnen en niet-westerse allochtonen** relatief veel gebruik maken van de bijzondere bijstand. Dit is niet verwonderlijk aangezien deze groepen ook relatief sterk vertegenwoordigd zijn onder de Zwolse minimahuishoudens.

Tabel 4.7. Huishoudens met verschillende soorten Bijzondere bijstand (BB) naar type huishouden, in 2016

	% BVK	% KVV	% BB ov.	% BB tot.	% Zwolle	Aandeel
Samenstelling						
eenpersoonshuishoudens	56	54	46	52	35	4%
paar zonder kinderen	9	7	9	9	28	1%
paar met kinderen	12	12	15	13	28	1%
eenoudergezin	20	21	24	22	6	10%
overig	3	6	6	4	2	5%
Leeftijd hoofdbewoner						
tot 25 jaar	9	17	20	13	5	8%
25 - 45 jaar	50	53	48	49	37	4%
45 - 65 jaar	37	27	28	34	36	3%
65 jaar e.o.	4	4	4	4	23	1%
Herkomst hoofdbewoner						
niet-westerse allochtonen	22	54	46	33	8	12%
westerse allochtonen	8	5	5	7	7	3%
autochtonen	70	40	49	60	85	2%
Totaal aantal huishoudens						3,0%

*) Afkortingen:

BVK: bewindvoeringskosten

KVV: Kosten voorzieningen voor wonen

Ov. : Overige bijzondere bijstand

BB: Bijzondere bijstand

4.5 Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken

Een chronische ziekte of lichamelijke beperking brengt vaak extra kosten met zich mee. Het kan gaan om een dieet, hulpmiddelen, aangepaste kleding, vervoer enz. De gemeente Zwolle komt tegemoet aan een aantal van deze meerkosten met een vergoeding van maximaal € 175,- per jaar. Hierbij gaat het om de inwoners die een Wmo-voorziening en/of een voorziening voor langdurige zorg ontvangen en bij wie het inkomen niet hoger is dan 130% van de bijstandsnorm.

Doel	Een bijdrage te leveren in de meerkosten bij inwoners met chronische ziekte en/of lichamelijke beperking	
Doelgroep	Inwoners die een Wmo-voorziening en/of een voorziening voor langdurige zorg ontvangen en bij wie het inkomen niet hoger is dan 130% van de bijstandsnorm.	
Aantal toegekende tegemoetkomingen	2015	2016
	659	576

4.6 Regelingen voor kinderen

4.6.1 Scholierenregeling

De gemeente vindt dat schoolgaande kinderen uit gezinnen met een laag inkomen zoveel mogelijk mee moeten kunnen doen met hun leeftijdsgenoten. Er wordt een tegemoetkoming verstrekt waarmee spullen voor school of een excursie betaald kunnen worden. Tot 1 januari 2016 gold een inkomensnorm voor de minimagezinnen van 110% van het sociaal minimum. Vanaf 2016 is de norm verruimd naar 130% van het sociaal minimum om meer gezinnen die tegen de armoedegrens aanhangen te kunnen ondersteunen.

In 2016 waren er minder kinderen die gebruik maakten van de scholierenregeling (666 kinderen) dan in 2015 (742 kinderen). De dalende trend is vanaf 2014 zichtbaar. We kunnen nog geen eenduidige verklaring hiervoor geven. We zien dat het aantal kinderen van 12 tot 18 jaar dat in minimagezinnen woont, licht is gedaald. De 666 kinderen die gebruik hebben gemaakt van de scholierenregeling zijn afkomstig uit 505 afzonderlijke gezinnen; er zijn dus vrij veel broers en zussen bij.

Tabel 4.9 Scholierenregelingen

Doel	Een bijdrage te leveren aan de draagkracht van de minimagezinnen zodat kinderen op school met de leeftijdsgenoten kunnen meedoen			
Doelgroep	Kinderen uit gezinnen met een inkomen onder 130% van het sociaal minimum en die gaan naar het voortgezet onderwijs of 1e of 2e jaar van het middelbare beroepsonderwijs. <i>Tot 1 januari 2016 gold een inkomensgrens van 110%.</i>			
Aantallen	2013	2014	2015	2016
Kinderen	579	854	742	666*
Huishoudens	451	581	545	505

* voorlopig aantal, kan worden aangevuld met aantallen die in 2017 zijn afgehandeld

4.6.2

Peuterspeelzaal

Peuterspeelzaalbezoek draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen tussen 2,5 en 4 jaar. Kinderen waarvan de ouders minder dan 110% van het sociaal minimum verdienen kunnen gratis naar een peuterspeelzaal van Doomijn.

Het aantal kinderen uit minimagezinnen die gebruik hebben gemaakt van een 'gratis' plek op een peuterspeelzaal van Doomijn is tussen 2013 en 2015 blijven stijgen. In 2016 is het aantal kinderen (194) vergelijkbaar met het aantal kinderen in 2015 (197).

Tabel 4.10 Aantal kinderen uit minimagezinnen die gebruik hebben gemaakt van een 'gratis' plek in een peuterspeelzaal

Doel	Een bijdrage leveren aan de minimagezinnen zodat kinderen naar een peuterspeelzaal kunnen.			
Doelgroep	Kinderen uit gezinnen met een inkomen onder 110% van het sociaal minimum.			
Aantallen	2013	2014	2015	2016
Kinderen	132	173	197	194

4.6.3

Zwemvangnet

Het is belangrijk dat kinderen goed kunnen zwemmen. De gemeenteraad vindt dat een verantwoordelijkheid van de ouders. Mocht een kind op 7 jarige leeftijd nog niet zwemvaardig zijn, dan wordt de mogelijkheid geboden om zwemdiploma A en B te behalen als het inkomen van hun ouders niet hoger is dan 110% van de bijstandsnorm. Alle zwemlessen worden dan vergoed voor kinderen tussen 7 en 12 jaar.

Het gebruik van het zwemvangnet kende een groeiend aantal deelnemers tussen 2013 en 2015. In 2016 zien we een lichte daling zowel in het aantal kinderen (van 132 in 2015 naar 124 in 2016) als het aantal huishoudens (respectievelijk van 124 naar 99).

Tabel 4.11 Zwemvangnet

Doel	Een bijdrage te leveren aan de draagkracht van Zwollenaren die de zwemlessen voor hun kinderen voor het behalen van AB-diploma zelf niet kunnen betalen.			
Doelgroep	Kinderen van 7 tot en met 12 jaar uit gezinnen met een inkomen onder 110% van het sociaal minimum			
<u>Aantallen</u>	2013	2014	2015	2016
Kinderen	93	104	132	124
Huishoudens	81	94	124	99

4.6.4

Armoede en gezondheid kinderen

Icare en de GGD checken bij hun reguliere onderzoek bij kinderen (consultatiebureau en schoolmedisch onderzoek) of er sprake is van armoede-gerelateerde gezondheidsproblematiek. Zij kunnen, als zij bij controles stuiten op situaties waarbij het welbevinden of de gezondheid van kinderen (t/m 12 jaar) in het gedrang is, een voorziening verstrekken van maximaal 150 euro. Voorbeelden van zulke voorzieningen zijn een matras of een paar goede schoenen. Omdat het specifiek om gezondheid gaat, is niet precies te bepalen wat de omvang van de doelgroep van deze regeling is.

In 2016 werden **145 minimagezinnen** financieel ondersteund omdat er sprake was van een noodsituatie waarbij het welbevinden/ de gezondheid van kinderen in het gedrang was. Dit aantal is bijna hetzelfde als in 2015.

Tabel 4.12 Armoede en gezondheid kinderen

Doel	Minimagezinnen in noodsituaties ondersteunen waarbij welbevinden of gezondheid van kinderen (t/m 12 jaar) in gedrang is.				
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016
Ingediende aanvragen	122	184	135	161	160
Toegekende aanvragen	118	150	118	150	145

4.6.5

School-, sport- en cultuuractiviteiten en vakanties

Alle kinderen moeten zich kunnen ontplooiën, ongeacht de financiële situatie van het gezin waarin ze opgroeien. Kinderen van ouders met een laag inkomen worden gestimuleerd om te participeren in sport-, cultuur- of schoolactiviteiten met leeftijdsgenoten. Ook zijn er beperkt vakantiemogelijkheden, zoals een zeilkamp.

Jeugdsportfonds

Jeugdsportfonds Zwolle (JSF Zwolle) is bestemd voor kinderen en jongeren in de leeftijd van 6 tot 16 jaar die om financiële redenen geen lid kunnen worden van een sportvereniging.

- In 2016 zijn **452 kinderen** geholpen door het Jeugdsportfonds in Zwolle.
- Tussen 2012 en 2015 is er sprake van een sterke toename (een ruime verdubbeling t.o.v. 2012) van het aantal kinderen dat via het Jeugdsportfonds wordt geholpen. De groei in 2016 in vergelijking met 2015 is echter gering.

Tabel 4.13 Jeugdsportfonds

Doel	Kinderen in minimagezinnen financieel ondersteunen zodat ze in staat worden gesteld om te kunnen sporten.				
Doelgroep	Kinderen in de leeftijd van 6 tot 16 jaar die leven in een huishouden met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.				
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016
Ingediende aanvragen	222	324	391	444	-
Toegekende aanvragen	220	324	391	444	452

Stichting Meedoen

Ieder kind moet kunnen meedoen aan werkweken, excursies, muzikale vorming of een club en zich zo kunnen ontwikkelen. Via financiële hulp bevordert de stichting dat ook kinderen in huishoudens die moeten rondkomen met een inkomen op of onder het sociaal minimum kunnen deelnemen. Het gaat, bijvoorbeeld, om schoolactiviteiten, dans, muziek of scouting.

Tabel 4.14. Stichting Meedoen

Doel	Kinderen in minimagezinnen wel aan samenleving laten deelnemen.				
Doelgroep	Kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar die leven in een huishouden met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.				
Aktiviteitenbijdrage					
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016
Ingediende aanvragen	408	580	534	643	714
Toegekende aanvragen	389	436	344	563	591
Kunst en cultuur					
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016
Ingediende aanvragen	-	-	107	138	144
Toegekende aanvragen	-	-	107	138	-

- In 2016 zijn 714 aanvragen voor activiteitenbijdragen binnengekomen bij Stichting Meedoen, hiervan zijn er 591 toegekend. In totaal zijn er in Zwolle **713 kinderen** financieel geholpen door de Stichting Meedoen bij activiteiten in 2016.
- Het aantal aanvragen voor kunst en cultuur activiteiten in 2016 was 144. Hiermee zijn in Zwolle **233 kinderen** financieel ondersteund.
- Ook in 2016 zien we een toename in het beroep op beide soorten bijdragen van de Stichting Meedoen.

Vakanties

Hierbij gaat het om ondersteuning aan de groepsactiviteiten tijdens de vakanties en deelname aan kampen. Twee verschillende stichtingen bieden deze vakanties aan.

- Stichting Weekje Weg biedt de afgelopen jaren aan vergelijkbare aantallen mensen een bijdrage voor een vakantie. In 2016 ging het om 73 huishoudens, waaronder 40 huishoudens met kinderen.
- Stichting De Ruime Wind maakte zeilkampen mogelijk voor 36 Zwolse kinderen in 2016. Dit aantal is vergelijkbaar met de voorgaande jaren.

Tabel 4.15 Stichting Weekje Weg en Stichting De Ruime Wind

Stichting Weekje Weg					
<u>Deelnemers</u>	2012	2013	2014	2015	2016
gezinnen	38	40	45	40	40
alleenstaanden	37	36	37	38	33
Stichting De Ruime Wind					
<u>Deelnemers</u>	2012	2013	2014	2015	2016
kinderen van 12-18 jaar	32	38	38	40	36

4.7

Noodfonds

Dit fonds verleent, waar mogelijk, hulp aan inwoners van Zwolle (en regiogemeenten), die door omstandigheden in een noodsituatie zijn geraakt en die geen beroep (meer) kunnen doen op wettelijke voorzieningen. In principe geldt bij het Noodfonds geen inkomensgrens, maar feitelijk is er bijna altijd sprake van een inkomen op of rond het sociaal minimum.

- In 2016 zijn er in Zwolle e.o. 235 aanvragen ingediend, waarvan er **196** zijn toegekend.
- Het aantal aanvragen laat een stijgende tendens zien over de laatste jaren.

Tabel 4.16 Noodfonds

Doel	Hulpverlening in acute noodsituaties, waarin niet de formele weg bewandeld kan worden.				
Doelgroep	In principe alle inwoners van Zwolle met een acute financiële nood. De inschatting is dat 90% van de aanvragers een inkomen heeft rond het sociaal minimum.				
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016
Ingediende aanvragen	147	150	181	234	235
Toegekende aanvragen	109	118	164	179	196

Verklarende begrippenlijst

Minimahuishoudens

Huishoudens met minimaal 1 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.

Zwolse armoedegrens

Minimahuishoudens, chronisch zieken en gehandicapten met een inkomen van minder dan 130% van de bijstandsnorm, en mensen die in het kader van een schuldregeling een relatie hebben met de gemeentelijke Schuldhulpverlening en daarom alleen het vrij te laten bedrag van hun inkomen overhouden ter besteding.

Sociaal minimum; 110% inkomensnormen armoede

Hoeveel is dat, 110% van het sociaal minimum? In deze tabel de inkomensgrenzen die van per 1-1-2016 toepassing zijn op minimahuishoudens.

Overzicht inkomensnorm bij diverse armoedegrenzen naar huishoudtype per 1.1.2016; netto inkomen per maand

Inkomensnorm	100%	110%	130%
Huishoudtype			(chronisch ziek of scholier)
Alleenstaande	€ 924	€ 1.017	€ 1.201
Alleenstaande ouder	€ 924	€ 1.017	€ 1.201
Paar	€ 1.320	€ 1.452	€ 1.716
Paar met kinderen	€ 1.320	€ 1.452	€ 1.716

- Huishoudens met een inkomen dat lager is dan de genoemde bedragen kunnen aanspraak maken op de betreffende regelingen.
- Voor de kosten van de kinderen ontvangt het huishouden toeslagen via de belastingdienst en SVB.
- De normen van 110% en 130% zijn gebaseerd op de van toepassing zijnde bijstandsnormen (exclusief 5%vakantietoeslag) die gelden in de leeftijd van 21 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd, waarbij geen verlaging op de uitkering wordt toegepast in verband met een woonvoordeel, zoals de kostendelersnorm of het ontbreken van woonlasten.

Langdurige minimahuishoudens

Huishoudens die al minimaal 4 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum ontvangen.

Uitkering sociale voorziening

Deze term wordt door het CBS (centrum voor beleidsstatistieken) gehanteerd. Uitkeringen die hieronder vallen, zijn: uitkering op grond van Participatiewet, IOAW, IOAZ, BBZ en Wajong.

Bewindvoeringskosten

Bewindvoeringskosten zijn kosten die gemaakt moeten worden wanneer iemand een financieel bewindvoerder heeft; dat wil zeggen niet zijn eigen geldzaken regelt.

Toelichting op gebruikte externe bronnen:

CBS (Centraal bureau voor de Statistiek)

Het Centraal Bureau voor de Statistiek is in Nederland de instantie waar de verzameling, bewerking en publicatie van de statistieken ten behoeve van overheid, wetenschap en bedrijfsleven zijn gecentraliseerd. Het CBS heeft als taak het publiceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie, die inspeelt op de behoefte van de samenleving.

SCP (Sociaal Cultureel planbureau)

Het SCP doet sociaal-wetenschappelijk onderzoek voor de overheid.

Regionaal Inkomensonderzoek

Dit onderzoek wordt jaarlijks door het CBS uitgevoerd en heeft als doel 'Een beeld geven van de verdeling van het inkomen van personen en huishoudens in Nederland naar landsdeel, provincie, corop-gebied, grootstedelijke agglomeratie, stadsgewest en gemeente'.

Stimulansz

Onafhankelijke stichting, die gemeenten ondersteunt bij het ontwikkelen en uitvoeren van een goed lokaal beleid voor de sociale zekerheid.

Tabellenbijlage

Minimahuishoudens in Zwolle en Nederland

Minimahuishoudens (%)						
	Zwolle			Nederland		
	2008	2014	2017	2008	2014	2017
<i>type huishouden</i>						
eenpersoonshuishouden	16,3	21,4		17,5	22,2	
paar zonder kinderen	2,6	4,1		4,2	4,8	
paar met kinderen	2,3	3,6		3,3	4,8	
eenoudergezin	31,5	33,7		26,3	30,6	
overig huishouden	10,3	10,1		8,4	9,6	
<i>1-p. hh naar geslacht</i>						
man	14,4	21,0		14,6	20,0	
vrouw	17,8	21,8		19,9	24,1	
<i>leeftijd hoofdkostwinner</i>						
tot 25 jaar	20,6	25,2		17,9	23,9	
25 tot 45 jaar	8,0	12,1		9,0	12,7	
45 tot 65 jaar	8,6	11,3		8,3	11,2	
65 jaar of ouder	10,6	12,3		12,5	13,2	
<i>inkomensbron</i>						
arbeid	2,9	3,3		3,3	3,5	
eigen onderneming	6,5	9,9		9,4	10,4	
uitkering werkloosheid	-	19,9		22,7	22,7	
uitkering sociale voorz.	74,4	80,5		74,1	83,1	
uitk. ziekte/arb.ongesch.	20,1	28,8		19,6	28,4	
uitk. ouderdom/nabest.	10,3	12,4		12,0	13,7	
<i>kinderen in minimahh</i>						
totaal	7,8	9,7		8,3	10,8	
Totaal aantal minimahuishoudens	9,2	12,2	12,7	9,7	12,4	12,6

Bron: CBS Regionaal inkomensonderzoek,
Bron gegevens 2016: Stimulansz

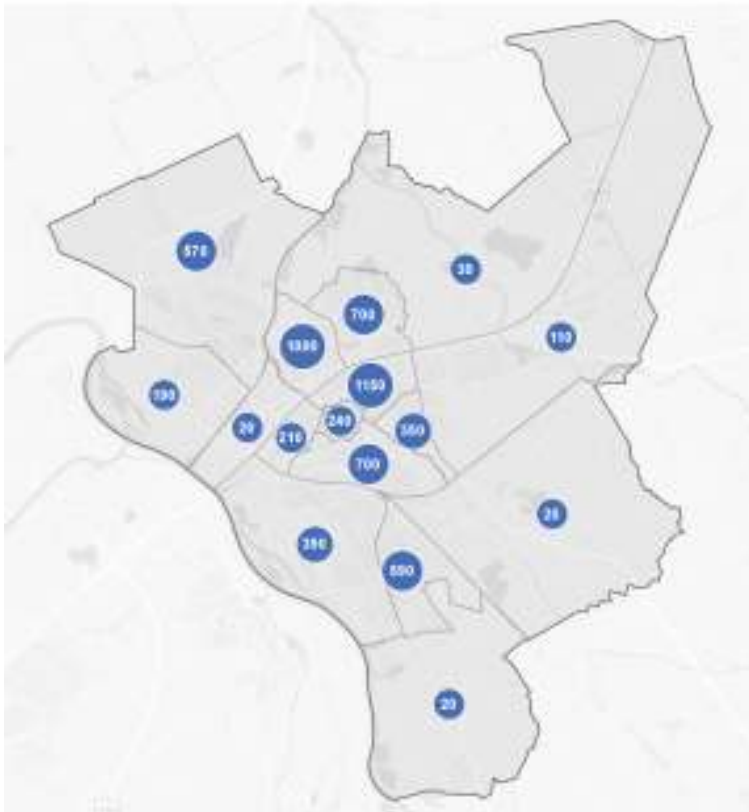
Langdurige minimahuishoudens in Zwolle en Nederland

Langdurige minimahuishoudens (%)				
	Zwolle		Nederland	
	2008	2014	2008	2014
<i>type huishouden</i>				
eenpersoonshuishouden	9,0	10,5	9,8	11,7
paar zonder kinderen	1,2	2,0	1,9	2,2
paar met kinderen	0,6	1,1	0,8	1,3
eenoudergezin	11,9	15,7	10,7	13,4
overig huishouden	2,0	4,0	2,2	2,9
<i>1-p. hh naar geslacht</i>				
man	6,3	9,2	6,6	8,9
vrouw	11,1	12,2	12,3	14,0
<i>leeftijd hoofdkostwinner</i>				
tot 25 jaar	-	1,2	0,7	1,2
25 tot 45 jaar	2,7	4,4	2,8	4,5
45 tot 65 jaar	4,6	5,5	4,0	5,2
65 jaar of ouder	7,1	7,7	8,2	8,3
<i>inkomensbron</i>				
arbeid	0,6	0,7	0,6	0,8
eigen onderneming	2,0	2,2	2,0	2,3
uitkering sociale voorz.	41,8	48,0	49,4	52,2
uitkering werkloosheid	-	1,9	3,9	2,5
uitk. ziekte/arb.ongesch.	9,1	13,8	8,6	12,7
uitk. ouderdom/nabest.	6,8	7,8	7,8	8,6
<i>kinderen in minimahh</i>				
totaal	2,5	4,1	2,8	4,4
Totaal aantal minimahuishoudens	4,3	5,6	4,6	5,8

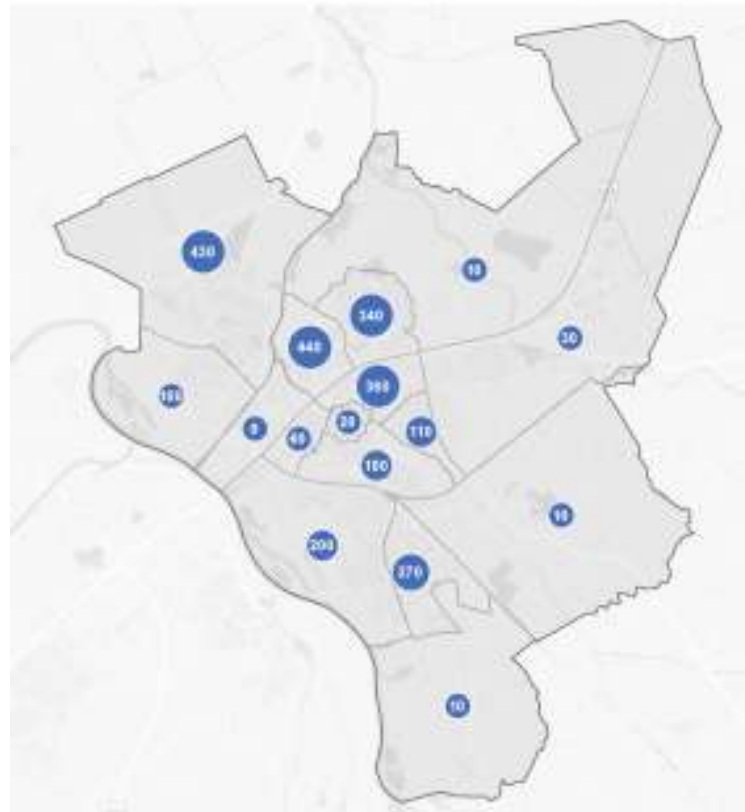
Bron: CBS Regionaal inkomensonderzoek

Kaartenbijlage

Aantal huishoudens onder 110% van het sociaal minimum

Aantal kinderen in huishoudens onder 110% van het sociaal minimum

	Diezerpoort	Holenbroek	Assendorp	Aa-landen	Iltersum	Stadsbagen	Schelle	Wipstrik	Binnenstad	Kamperpoort-Veerallee	Westenholte	Beekum	Vechtianden	Poort van Zwolle	Soestweteringlanden	Marsweteringlanden
minimahuishoudens	1150	1000	700	700	590	570	390	350	240	210	190	110	30	20	20	20
kinderen in minimahuishoudens	360	440	180	340	270	430	200	110	20	60	100	30	10	0	10	10

Opdrachtnemer   Onderzoek & Informatie
Versie   definitief
Datum   11 oktober 2017